

14 REKOMMENDATIONER FÖR SKOGSFORSKNING MELLAN FINLAND OCH SVERIGE

TANDEM FOREST VALUES

EN UTVÄRDERING AV DET
BILATERALA FORSKNINGSPROGRAMMET
2017–2022

14 REKOMMENDATIONER FÖR SKOGSFORSKNING MELLAN FINLAND OCH SVERIGE

TANDEM FOREST VALUES

EN UTVÄRDERING AV DET
BILATERALA FORSKNINGSPROGRAMMET

© Kulturfonden för Sverige och Finland, 2023
Redaktör: Mats Wallenius, fonddirektör för fondens svenska utskott & Jan Strang
Layout och grafisk formgivning: People's
Tryck: Origos
ISBN: 978-91-86824-23-5

En publikation från Kulturfonden för Sverige och Finland,
utgiven av fondens svenska utskott.

Kulturfonden bildades 1960 av ländernas regeringar. Fondens kapital har sin bakgrund i andra världskriget och de krigsskulder som Finland hade till Sverige. På avkastningen av kapitalet bedriver fonden sin verksamhet.

Fondens kulturbegrepp har en bred innebörd och syftet är att stimulera till ökad kunskap om Sverige och Finland samt att utveckla de bilaterala kontakterna. Detta sker genom utdelning av bidrag och stipendier samt egna initiativ. Styrelsen utses av ländernas regeringar och fonden har ett utskott och sekretariat i respektive land.

En del av fondens verksamhet sker genom Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland, som fonden är huvudman för. Hanaholmen ligger i Esbo utanför Helsingfors och där bedrivs en program- och konferensverksamhet.

INNEHÅLL

Förord 6

Sammanfattning 16

Bakgrund till programmet och syftet med utvärderingen 20

Metod för datainsamling och analys 30

Resultat från analys av programlogiken 44

Styrkor och utmaningar med programmet 90

Rekommendationer för framtida utlysningar och program 98

Slutord 114

Appendix 118

Avsiktsförklaring 126

FÖRORD

Tandem Forest Values är ett bilateralt skogsforskningsprojekt etablerat 2017 som Sveriges officiella gåva till Finlands 100-års jubileum som självständig republik. Projektets syfte är att fördjupa samarbetet inom skoglig och skogsindustriell forskning.

Gåvan tillkom på initiativ av Kulturfonden för Sverige och Finland och överlämnades den 1 juni 2017 av kung Carl XVI Gustaf till Finlands president Sauli Niinistö. Den omfattade tolv tvååriga forskningstjänster som finansierades med både privata och statliga medel från Sverige.

Satsningen visade både på behov och intresse av ökad bilateral skogsforskning. Tandem Forest Values utvecklades därmed i två ytterligare ansökningsomgångar, vilka fokuserade på forskningsprojekt och som finansierades med medel från både Sveri-

ge och Finland. Projekten i tredje omgången utsågs i juni 2022. Under Tandem Forest Values fem första år, från 2017 till 2022, har 94 miljoner kronor allokerats. Summan får tolkas som positiva signaler för mer gemensam forskning mellan Europas två största skogsnationer.

En kommitté har under de fem åren följt satsningen och medverkat till att den har utvecklats i sitt bilaterala syfte. Själva administrationen kring ansökningsomgångarna har utförts dels av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien i Sverige (KSLA), dels av det svenska forskningsrådet Formas samt Finlands Akademi. Samarbetet mellan kommittén och de olika administratörerna har fungerat mycket bra, och det något ovanliga upplägget med en kommitté har visat sig betydelsefullt.

Under hösten 2020 tog kommittén initiativ till en första utvärdering som genomfördes av konsultföretaget Analysys Mason. De har tidigare bland annat utfört uppdrag för Nordic Forest Research och Nordic Agri Research. Utvärderingen presenterades för

kommittén i mars 2021 och senare i samband med ett seminarium i oktober samma år. Analysys Masons övergripande bedömning var att satsningen levererat väl i förhållande till förväntade resultat och identifierad målbild.

Utvärderingen låg sedan till grund för kommitténs nästa initiativ, vilket var en avsiktsförklaring mellan regeringarna i Sverige och Finland. Den undertecknades den 27 juni 2022 och uttrycker att länderna vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest Values har medfört.

Som en avslutning på kommitténs arbete fick Analysys Mason i uppdrag under våren 2022 att dels utvärdera arbetet med den tredje ansökningsomgången, dels följa upp utfallet av gåvan och den andra omgången. Den samlade utvärdering som redovisas i denna publikation presenterades i november 2022. De två utvärderingarna finansierades av fondens svenska utskott och genomfördes av dr Maria Tunberg, chef för kontoret i Lund, och konsult Lovisa Torfgård vid Analysys Masons kontor i Stockholm.

Det är vår förhoppning att avsiktsförklaringen och den samlade utvärderingen vill stimulera till ett utökat skogsforsknings-samarbete mellan Sverige och Finland, såväl mellan regeringarna som genom olika priva-

ta initiativ och forskningsstiftelser. Utvärderingen redovisar också några praktiska hinder för ett smidigare forskningsutbyte. Det vore bra om regeringarna vill undanröja de problem som finns så att ländernas forskningsanslag kan optimeras genom ett utökat bilateralt samarbete.

Avslutningsvis vill vi framföra ett stort tack till kommittén, finansierarna och Analysys Mason, samt regeringarna. De samlade insatserna under fem år har lagt grunden till en fortsatt och utökad skogsforskning till gagn för Sverige och Finland.

För den som önskar läsa mer om Tandem Forest Values tillkomst och utvecklingen under åren 2017–2022 kan vi hänvisa till boken Skogen – våra länders framtid.

Stockholm, juni 2023

Chris Heister

Ordförande,
kommittén för Tandem Forest Values

Mats Wallenius

Fonddirektör,
Kulturfonden för Sverige och Finland

”SKOGENS FRAMTID ÄR VÅRA LÄNDERS FRAMTID”

Kung Carl XVI Gustaf vid överlämnandet av Tandem Forest
Values till Finlands president Sauli Niinistö
den 1 juni 2017

PRIORITERINGAR

Tandem Forest Values har bestått av tre omgångar, vilka hade olika upplägg och prioriteringar. I samtliga omgångar var syftet att involvera yngre forskare.

I (2018–2020): Postdokortjänster. Hållbar skogsskötsel samt Nya produkter och processer.

II (2020–2022): Forskningsprojekt. Skogsresurser, träbaserade värdekedjor och träbyggande.

III (2022–2024): Forskningsprojekt. Maximering av mervärdet i biobaserade träprodukter och att stimulera nya potentiella värdekedjor.

Pandemiåren 2020 och 2021 medförde en viss försening för de två första omgångarna. Projekten i den tredje omgången utsågs i juni 2022 och förväntas slutredovisas hösten 2024.

FINANSIÄRER

Tandem Forest Values har under åren 2017–2022 finansierats av Sveriges regering via forskningsrådet Formas, Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse, Kempestiftelserna, Skogsindustrins forskningsstiftelse, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet i Finland, forskningsrådet för naturvetenskap och teknik vid Finlands Akademi, samt Walter Ahlströms stiftelse i Finland.

KOMMITTÉN FÖR TANDEM FOREST VALUES

Kommittén för Tandem Forest Values vid sitt sista möte på Hanaholmen den 1 juni 2022. Fortsättningsvis utförs kommitténs arbete av Finlands Akademi och forskningsrådet Formas i Sverige.

Främre raden från vänster på bilden: **Ulrika Jakobsson**, Finlands Akademi, **Chris Heister**, Kulturfonden för Sverige och Finland och kommitténs ordförande, **Liisa Saarenmaa**, jord- och skogsbruksministeriet, **Eva Petterson**, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien och **Karin Perhans**, forskningsrådet Formas.

Bakre raden från vänster: **Alice Kempe**, Kempestiftelserna, **Niklas von Weymarn**, Metsä Spring, **Anders Portin**, justitieministeriet och **Mats Wallenius**, Kulturfonden för Sverige och Finland.

I den första upplagan av kommittén ingick **Carl Kempe** som efterhand ersattes av **Alice Kempe** från Kempestiftelserna. Motsvarande skifte skedde av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien som ersatte **Carl-Anders Helander** med **Eva Petterson**.

”En ökad framtida gemensam skoglig och skogsindustriell forskning är därmed ett område där det finns både behov och förutsättningar för Finland och Sverige att utveckla ett mer ingående samarbete.”

Ur avsiktsförklaringen

AVSIKTSFÖRKLARING OM SAMARBETE INOM SKOGSFORSKNING MELLAN PARTERNA JORD- OCH SKOGBRUKSMINISTERIET I FINLAND OCH NÄRINGSDEPARTEMENTET I SVERIGE

Under kommande år vill parterna med denna avsiktsförklaring varaktigt stärka och utveckla bilateral forskningssamverkan mellan Finland och Sverige inom det skogliga och skogsindustriella området genom:

- Att inom avsatta medel för skogsforskning i respektive land uppmuntra ansvariga myndigheter, institut eller motsvarande att regelbundet göra gemensamma bilaterala utlysningar.
- Att vid utarbetande av nationella program som berör skogsforskning informera varandra och beakta om några insatser kan göras bilateralt för att få större effekt.
- Att när behov uppstår verka för att ömsesidigt lösa väsentliga problem som försvårar ett utökat skogsforskningssamarbete mellan universitet och institut i Finland och Sverige.

Undertecknad av ansvariga ministrar i ländernas regeringar den 27 juni 2022 och gäller till 2027. (ovan är ett utdrag ur avsiktsförklaringen som i sin helhet finns i slutet av publikationen.)

14 REKOMMENDATIONER FÖR SKOGSFORSKNING MELLAN FINLAND OCH SVERIGE

TANDEM FOREST VALUES

En utvärdering av det
bilaterala forskningsprogrammets
första fem år 2017–2022.

Av Analys Mason på uppdrag av
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
och Kulturfonden för Sverige och Finland

Utvärderare:
Dr Maria Tunberg
och konsult Lovisa Torfgård

SAMMANFATTNING

Utvärderingen av Tandem Forest Values har tre syften:

- 1) Undersöka värdet av fortsatt forskningssamarbete mellan Sverige och Finland inom skogsområdet
- 2) Ge råd kring utformningen av forskningssatsningar där målet är ett långsiktigt samarbete mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Sverige och Finland inom skogsområdet
- 3) Undersöka hur processen för utlysning, beslut, administration, och resultatuppföljning fungerar, vilka prioriteringar som gjorts i utlysningen och i beslutsförandet, samt hur väl ansökningarna som kom in matchade det fokus som efterfrågades

Programmet Tandem Forest Values (TFV) omfattade under åren 2017–2022 tre ansökningsomgångar: TFV I, TFV II och TFV III. Denna utvärdering gäller för hela programperioden.

Utvärderingen utgår från befintlig skriftlig dokumentation så som ansökningar och halvtidsrapporter från stödmottagarna, en enkätundersökning med stödmottagarna samt intervjuer med finansiärer, deltagare i beredningsgrupperna, samt stödmottagare. Reflektioner kring programmet visar på en rad styrkor, men även utmaningar med programmet.

Insamlad data visar på ett tydligt stöd för att fortsätta den bilaterala satsningen inom skogsområdet. Både finansiärer och stödmottagare ser ett mervärde i denna typ av forskningsprogram och menar att det dels kompletterar andra satsningar, dels är ett effektivt sätt att utveckla kunskapen om skogen i regionen och att bygga starkare relationer mellan forskare och lärosäten i Sverige och Finland.

STYRKOR

- Tydlig och gemensam målbild skapar gynnsamma förutsättningar för samarbete och kommunikation
- Samarbete på samtliga nivåer lägger grunden för ett effektivt förfarande
 - Forskningsprogram med stark regional förankring bidrar till att stärka konkurrenskraften
- Bredd i utlysningar främjar innovationskraft och möjligheter till samarbete
 - Forskningsprojekt har lett till fortsatta samarbeten
 - Vilja och flexibilitet bidrar till utvecklingen av programmet

UTMANINGAR

- Heterogen grupp av finansiärer
 - Praktiska aspekter kring förflyttning av forskare mellan länderna (framförallt i TFV I)
- Programmets ramar för tillsättning av delade postdoktjänster (framförallt i TFV I)

- Analys Mason -

SAMMANFATTNING

Ett flertal lärdomar har gjorts vad avser utformningen av den här typen av forsknings-satsning. Dessa lärdomar ligger till grund för de 14 rekommendationer som läggs fram.

REKOMMENDATIONER FÖR KOMMANDE UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

1. Att verka för fortsatt bilateralt samarbete
2. Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neural part
3. Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet
4. Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets olika delar
5. Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper
6. Att fokusera på forskningsprojekt snarare än finansiering av enskilda postdoktjänster
7. Att etablera en tydlig kontaktyta till skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
8. Att möjliggöra en förlängning av projekttiden
9. Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden
10. Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess
11. Att facilitera interaktionen inom programmet
12. Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'
13. Att aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet
14. Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

BAKGRUND TILL
PROGRAMMET OCH
SYFTET MED
UTVÄRDERINGEN

Bakgrund till programmet och syftet med utvärderingen

DET BILATERALA FORSKNINGSPROGRAMMET TANDEM FOREST VALUES SYFTAR TILL ATT FÖRDJUPA DET SVENSK-FINSKA SAMARBETET INOM SKOGLIG OCH SKOGS- INDUSTRIELL FORSKNING

Det bilaterala forskningsprogrammet Tandem Forest Values (TFV) tar avstamp i Finlands och Sveriges stora kunskap om, och beroende av, skogen och syftar till att fördjupa det svensk-finska samarbetet inom skoglig och skogsindustriell forskning. I takt med att anspråken på skogen ökar uppstår mer komplexa avvägningar i hur de skogliga resurserna ska användas och vilka nya skogsbaserade produkter och processer som behöver tas fram. Programmet avser adressera dessa utmaningar genom att finansiera tvärvetenskapliga samarbeten där Finland och Sverige med gemensamma krafter kan bedriva skoglig spetsforskning.

TANDEM FOREST VALUES I

TFV I inrättades 2017 och utgjorde en gåva från Sverige till Finland i samband med Finlands 100-årsfirande som självständig stat. Som namnet antyder syftar programmet till att länderna gemensamt i ett par, i tandem, ska bidra till ny kunskap om skogen. Kulturfonden för Sverige och Finland initierade gåvan vilken finansierades av både statliga och privata medel. Sveriges regering, via forskningsrådet Formas, bidrog med hälften av finansieringen och de privata finansierarna Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse, Kempestiftelserna, Skogsindustrins forskningsstiftelse, samt Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) bidrog med resterande medel. Gåvan omfattade finansieringen av tolv tvååriga forskartjänster á 2 miljoner kronor till ett samlat värde av 24 miljoner kronor.

I den första utlysningen inkom 72 ansökningar till de tolv forskartjänsterna.

Det stora intresset för utlysningen i kombination med finansierarnas fortsatta engagemang i initiativet bidrog till beslutet att fortsätta programmet.

TANDEM FOREST VALUES II

TFV II öppnade 2019 och omfattade 40 miljoner kronor. Fokus låg återigen på att finansiera forskare som befinner sig tidigt i sin karriär, men denna gång inte i form av finansiering av en specifik postdoktjänst utan som stöd till ett forskningsprojektet.

Den andra utlysningen finansierades av både svenska och finska finansierare och inkluderade det svenska forskningsrådet Formas, de svenska privata finansierarna Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse och Kempestiftelserna, miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet i Finland, samt forskningsrådet för naturvetenskap och teknik vid Finlands Akademi.

I den andra utlysningen inkom 45 ansökningar varav nio beviljades medel.

Bakgrund till programmet och syftet med utvärderingen

DET BILATERALA FORSKNINGSPROGRAMMET TANDEM FOREST VALUES SYFTAR TILL ATT FÖR- DJUPA DET SVENSK-FINSKA SAMARBETET INOM SKOGLIG OCH SKOGSINDUSTRIELL FORSKNING

TANDEM FOREST VALUES III säkerställdes under 2020, öppnade för ansökan under 2021 och omfattade totalt 30 miljoner kronor avsedda för forskningsprojekt. Finansieringen var fördelad mellan länderna och bestod av medel från det svenska forskningsrådet Formas, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet i Finland, Finlands Akademi samt Walter Ahlströms stiftelse i Finland. I den tredje utlysningen förstärktes den bilaterala delen ytterligare då genomförandet sköttes gemensamt av Formas och Finlands Akademi. I den tredje utlysningen inkom 40 ansökningar varav fyra beviljades medel.

Den första utlysningen avslutades i december 2020 och slutrapporteringar inkom före sommaren 2021. Projekten från den andra utlysningen pågick till och med 2022 och slutrapporteringar inkommer under våren 2023. Projekten från den tredje utlysningen hade projektstart september 2022 och pågår till hösten 2024.

Totalt kommer satsningen Tandem Forest Values under åren 2017–2024 att ha allokerat 94 miljoner kronor till bilateral skogsforskning.

AKTIVITET	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TFV I							
UTLYSNING							
PROJEKTTID							
SLUTRAPPORTERING							
TFV II							
UTLYSNING							
PROJEKTTID							
SLUTRAPPORTERING							
TFV III							
UTLYSNING							
PROJEKTTID							
SLUTRAPPORTERING							

Bakgrund till programmet och syftet med utvärderingen

UTVÄRDERINGEN AV TANDEM FOREST VALUES SYFTAR TILL ATT UNDERLÄTTA BEDÖMNINGEN AV VÄRDET AV PROGRAMMET SAMT TILL ATT GE RÅD TILL UTFORMNINGEN AV LIKNANDE SATSNINGAR

Syftet med utvärderingen

- **Utvärderingen av Tandem Forest Values I, II och III ska:**

- Undersöka värdet av ett fortsatt forskningssamarbete mellan i huvudsak statliga finansiärer i Sverige och Finland inom skogsområdet.
- Ge råd kring utformningen av forskningssatsningar där målet är ett långsiktigt samarbete mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Sverige och Finland inom skogsområdet.

- **Utvärderingen av Tandem Forest Values III ska även:**

- Undersöka hur processen för utlysning, beslut, administration, och resultatuppföljning fungerar, vilka prioriteringar som gjorts i utlysningen och i beslutsförandet, samt hur väl ansökningarna som kom in matchade det fokus som efterfrågades.

Utvärderingens tillvägagångssätt

- Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) gav i uppdrag åt Analysys Mason, under ledning av Maria Tunberg, att utföra utvärderingen av TFV I och II.
- Kulturfonden för Sverige och Finland gav i uppdrag åt Analysys Mason, under ledning av Maria Tunberg, att även utföra utvärderingen av TFV III.
- Första utvärderingsomgången, som omfattade TFV I och II, pågick från slutet av oktober 2020 till början av mars 2021. Merparten av de intervjuer som ligger till grund för utvärderingen genomfördes under perioden november 2020 till januari 2021.
- Andra utvärderingsomgången, som omfattade TFV III, pågick från början av september till slutet av oktober 2022. Merparten av de intervjuer som ligger till grund för utvärderingen genomfördes i månadsskiftet september–oktober 2022. Enkäten som följde upp resultat från projekten i TFV I och II genomfördes under oktober 2022.

- Analys Mason -

Bakgrund till programmet och syftet med utvärderingen

UTVÄRDERINGEN ÄR STRUKTURERAD KRING FYRA KAPITEL OCH AVSLUTAS MED ETT SLUTORD

Metod för datainsamling och analys

Som utvärderingsmodell används programlogik i kombination med samverkans-trappan. Data har inhämtats från dokumentation kring programmet samt en enkät och intervjuer.

Styrkor och utmaningar med programmet

Styrkor och utmaningar i programmet presenteras och programmets effekt på samverkan mellan länderna kommenteras.

Resultat från analys av programlogiken

Resultaten från de tre utlysningarna presenteras och analyseras var för sig med stöd av programlogikmodellen.

Rekommendationer för framtida utlysningar och program

Utvärderarna lägger fram rekommendationer för kommande utlysningar och program.

METOD FÖR
DATAINSAMLNING
OCH ANALYS

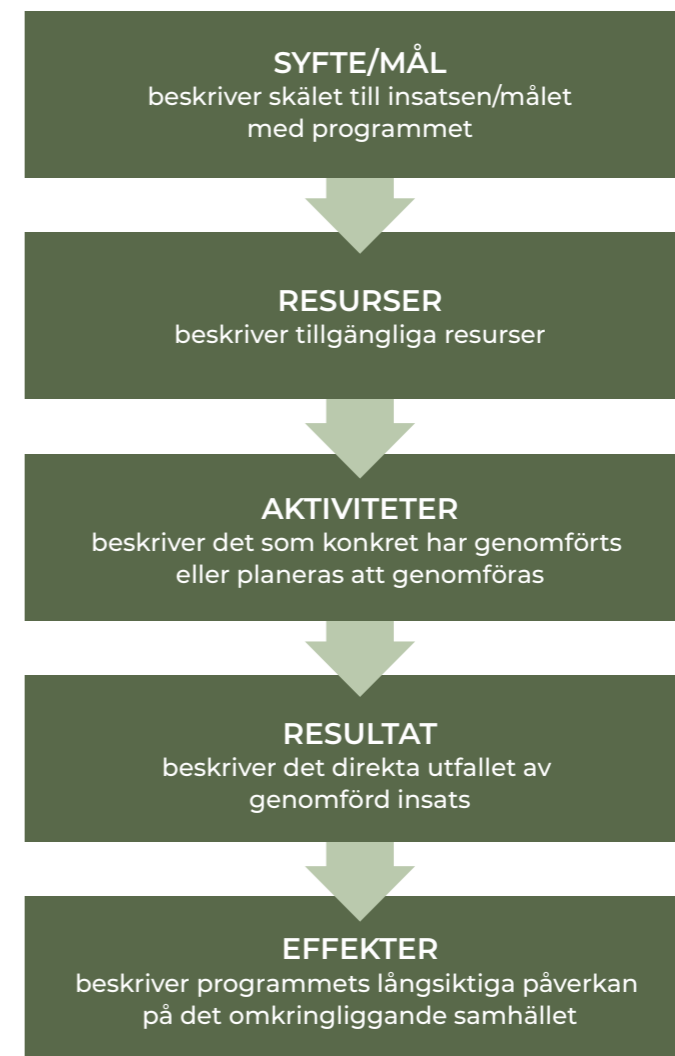
UTVÄRDERINGSMODELLENS PROGRAMLOGIK ANVÄNDS FÖR ATT KARTLÄGGA OCH ANALYSERA DE OLIKA BYGGSTENARNA I TANDEM FOREST VALUES

Programlogik

Analysys Mason använder programlogik som också kan benämnas verksamhetslogik eller programteori* som utvärderingsmodell för att följa upp genomförande, resultat och effekter av forskningsprogrammet.

Med hjälp av modellen utvärderas ett programs logiska koppling mellan syfte, resurser, planerade och/eller genomförda aktiviteter, planerade och/eller uppnådda resultat och effekter. Modellen används för att analysera både TFV I, TFV II och TFV III.

*Danell, Torbjörn, et al. *Metoder för att utvärdera den regionala tillväxtpolitiken (2009)*.

MODELLEN "SAMVERKANSTRAPPAN" ANVÄNDS FÖR ATT BEDÖMA GRADEN AV SAMVERKAN MELLAN STÖDMOTTA- GARNA I TANDEM FOREST VALUES

Samverkanstrappan

Samverkanstrappan är ett analytiskt verktyg som används för att bedöma graden av samverkan mellan aktörer. Modellen utgår ifrån fyra nivåer som illustrerar olika steg i samverkan; från samtal till samhandling*.

Analys Mason använder modellen för att undersöka vilket utgångsläge för samverkan som funnits mellan stödaktörerna innan utlysningen samt hur det har förändrats under den period aktörerna mottagit finansiering via programmet. Genom att identifiera vilka aktiviteter som ökar samverkan kan forskningsfinansiärerna optimera utformningen av framtida utlysningar och program.

Modellen används för att analysera TFV I och TFV II. Då TFV III enbart var några veckor in i projektet när intervjuerna genomfördes bedömdes en förflyttning i trappan inte vara aktuell att studera.

* Arnstein, Sherry R. A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners* 35.4 (1969): 216-224.

- Analys Mason -

Metod för datainsamling och analys

Underlag till utvärderingen har samlats in genom dokumentstudier, intervjuer och en enkätundersökning.

DOKUMENTSTUDIER

Det skriftliga materialet som analyserats är utlysningstexter, stödmottagarnas ansökningar, TFV I:s halvtidsrapporter, material från beredningsgrupperna samt information på KSLA:s och Kulturfondens webbplats.

INTERVJUER

Intervjuer har genomförts med stödmottagare från universitet och forskningsmiljöer, finansiärer, representanter från beredningsgrupperna och en potentiell finansiär. Totalt har 29 intervjuer genomförts inom ramen för TFV I och II och 15 intervjuer inom ramen för TFV III. Intervjuerna har genomförts via videosamtal i Teams och har varit semistrukturerade med förformulerade huvudfrågeställningar.

ENKÄTUNDERSÖKNING

Enkätundersökningen genomfördes med stödmottagarna från TFV I och II i syfte att följa upp på deras arbete och kontakter efter programavslut. Enkätundersökningen skickades till 54 stödmottagare och besvarades av 21 stödmottagare under oktober 2022.

HUVUDFRÅGESTÄLLNINGAR FÖR RESPEKTIVE RESPONDENTGRUPP

FÖR FINANSIÄRERNA	FÖR BEREDNINGSGRUPPERNA	FÖR STÖDMOTTAGARNA
<ul style="list-style-type: none"> • Varför har ni valt att bidra med finansiering till TFV? 	<ul style="list-style-type: none"> • Hur har bedömningsprocessen gått till? 	<ul style="list-style-type: none"> • Har forskningssatsningarna medfört ett nytt/fördjupat bilateralt samarbete?
<ul style="list-style-type: none"> • Vilket värde önskar ni att programmet skall skapa? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka specifika kriterier letade ni efter i projektansökningarna? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka förutsättningar behövs och vilka hinder finns för att bilateralt samarbete på detta område skall göra skillnad?
<ul style="list-style-type: none"> • Vilka fördelar respektive nackdelar finns med de olika finansieringsinstrumenten? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka fördelar respektive nackdelar finns med de olika finansieringsinstrumenten? 	<ul style="list-style-type: none"> • Är samarbetet uppmärksammat internationellt och är det unikt inom skogsområdet mellan två länder?
<ul style="list-style-type: none"> • Vilka lärdomar vill ni lyfta fram inför framtida program? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka lärdomar vill ni lyfta fram inför framtida program? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka eventuella bieffekter har samarbetet medfört?
<ul style="list-style-type: none"> • Vilka fördelar respektive nackdelar finns med olika typer av finansiärer? 		<ul style="list-style-type: none"> • Fördelar respektive nackdelar med bilateralt skogsforskningssamarbete mellan Sverige och Finland i jämförelse med bredare samarbeten där flera länder medverkar?
		<ul style="list-style-type: none"> • Vilka fördelar respektive nackdelar finns med de olika finansieringsinstrumenten?
		<ul style="list-style-type: none"> • Hur ställer ni er till bredden i formuleringen av anslaget? (endast i TFV III)
		<ul style="list-style-type: none"> • Hur hade ni finansierat era forskningsprojekt om ni inte hade fått finansiering av TFV? (endast i TFV III)

UTVÄRDERINGS- OMGÅNG ETT OMFATTADE INTERVJUER MED 29 RESPONDENTER OCH INKLUDERADE FINANSIÄRER SAMT REPRESENTANTER FRÅN STÖD- MOTTAGARNA OCH BEREDNINGS- GRUPPERNA

FINANSIÄRER

Finansiär 1 (Kungl. Skogs-
och Lantbruksakademien)

Finansiär 2
(Kempestiftelserna)

Finansiär 3 (Marianne och
Marcus Wallenbergs stiftelse)

Finansiär 4
(Formas)

Finansiär 5 (Jord- och
skogsbruksministeriet)

Finansiär 6
(Miljöministeriet)

Finansiär 7
(Skogsindustrierna)

Finansiär 8
(Finlands Akademi)

Potentiell finansiär 1
(Skogssällskapet)

STÖDMOTTAGARE TFV I

Stödmottagare 1
(Åbo Akademi)

Stödmottagare 2
(Aalto University)

Stödmottagare 3 (Kungliga
Tekniska Högskolan)

Stödmottagare 4 (Sveriges
lantbruksuniversitet)

Stödmottagare 5
(Umeå Universitet)

Stödmottagare 6 (Natural
Resources Institute Finland)

Stödmottagare 7
(University of Helsinki)

Stödmottagare 8 (Luleå
Tekniska Universitet)

Stödmottagare 9 (Kungliga
Tekniska Högskolan)

Stödmottagare 10 (Sveriges
lantbruksuniversitet)

STÖDMOTTAGARE TFV II

Stödmottagare 11 (Finnish
Geospatial Research Institute)

Stödmottagare 12 (Research
Institutes of Sweden)

Stödmottagare 13 (Aalto
University)

Stödmottagare 14 (Research
Institutes of Sweden)

Stödmottagare 15 (Göteborgs
Universitet)

Stödmottagare 16
(Lappeenranta-Lahti
University of Technology)

Stödmottagare 17
(University of Helsinki)

Stödmottagare 18 (Natural
Resources Institute Finland)

Stödmottagare 19
(Chalmers)

BEREDNINGSGRUPPER

Representant 1 (University of
Copenhagen)

Representant 2 (University
of Greenwich)

Metod för datainsamling och analys

UTVÄRDERINGS- OMGÅNG TVÅ OMFATTADE INTERVJUER MED 15 RESPONDENTER OCH INKLUDERADE FINANSIÄRER SAMT REPRESENTANTER FRÅN STÖD- MOTTAGARNA OCH BEREDNING- GRUPPEN

FINANSIÄRER	STÖDMOTTAGARE TFV III	BEREDNING- GRUPPEN
Finansiär 1 (Formas)	Stödmottagare 1 (Linköping University)	Representant 1 (University College Dublin)
Finansiär 2 (Jord- och skogsbruks- ministeriet)	Stödmottagare 2 (Aalto University)	Representant 2 (University of Freiburg)
Finansiär 3 (Miljöministeriet)	Stödmottagare 3 (Karlstad University)	
Finansiär 4 (Finlands Akademi)	Stödmottagare 4 (Natural Resources Institute Finland)	
	Stödmottagare 5 (University of Eastern Finland)	
	Stödmottagare 6 (Kungliga Tekniska Högskolan)	
	Stödmottagare 7 (University of Eastern Finland)	
	Stödmottagare 8 (Research Institutes of Sweden)	
	Stödmottagare 9 (Aalto University)	

RESULTAT
FRÅN ANALYS AV
PROGRAMLOGIKEN

MS
MS (CH)
MS (NS)

INTRODUKTION TILL PROGRAMLOGIKSANALYSEN AV TANDEM FOREST VALUES

TFV har analyserats utifrån modellen för programlogik. Inom ramen för programmet har tre utlysningar genomförts, TFV I (2018–2020), TFV II (2020–2022) och TFV III (2022–2024), vilka analyserats separat. Med hjälp av modellen för programlogik tydliggörs programmets (och utlysningarnas) resurser, aktiviteter, förväntade resultat och effekter, samt kopplingen mellan dessa delar. TFV kan med stöd av programlogiken beskrivas enligt följande:

- **Syfte/mål:**

Att stärka och utveckla varaktiga bilaterala forskningssamarbeten mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Finland och Sverige inom skogsområdet.

- **Resurser:**

Finansieringen på 94 miljoner kronor samt den kompetens och det arbete som koordinator, finansiärer och beredningsgrupper bidrar med.

- **Aktiviteter:**

De faktiska aktiviteter som finansiärerna, beredningsgrupperna, samt stödmottagarna genomfört/avser att genomföra.

- **Resultat:**

Beskriver det direkta utfallet av en genomförd insats, det vill säga resultat som nås inom eller i samband med avslut av en finansieringsperiod. Detta är därmed aspekter som aktörerna har stor möjlighet att påverka genom de aktiviteter de genomför. Resultatet i programlogiken baseras framförallt på det stödmottagarna angett som "benefits of the bilateral collaboration" i projektansökan.

- **Effekter:**

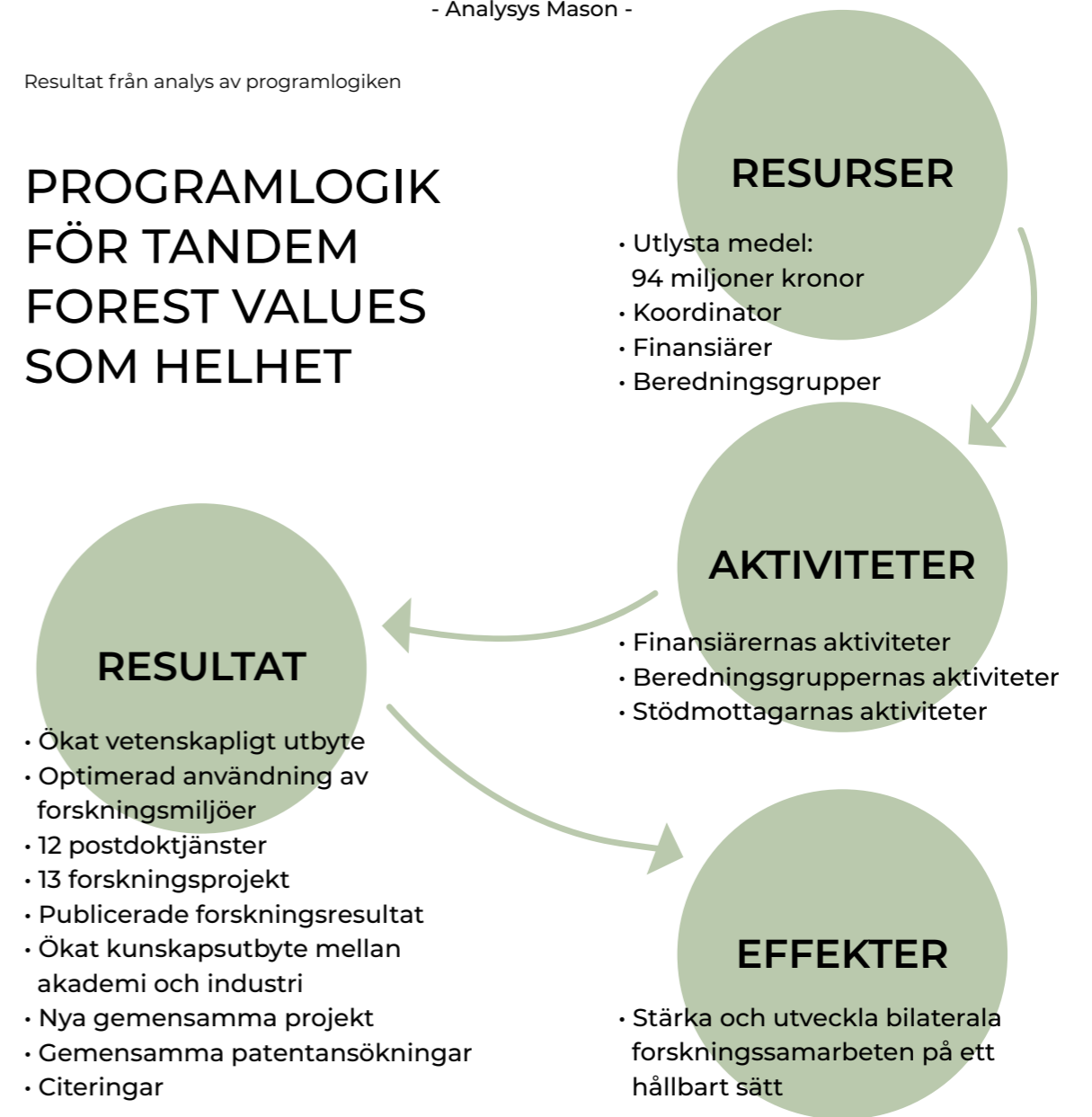
Beskriver den indirekta påverkan på det berörda området och det omkringliggande samhället. Effekterna inträffar ofta på sikt, efter att finansieringsperioden avslutats. Det medför att det är svårt för aktörerna att direkt påverka effekterna eller ta ansvar för att de realiserar. Genom att utgå från en väl genomarbetad programlogik stärks dock sannolikheten att effekterna realiserar. De förväntade effekterna i programlogiken baseras på de effekter finansiärerna uttryckt intresse av att se.

- Analys Mason -

Resultat från analys av programlogiken

PROGRAMLOGIK FÖR TANDEM FOREST VALUES SOM HELHET

PROGRAMLOGIK
FÖR FÖRSTA UTLYSNINGEN:

TANDEM FOREST VALUES I

Det inkom totalt 72 ansökningar till första rundan av Tandem Forest Values. Av de tolv som finansierades var åtta inom ämnet nya produkter och fyra inom hållbar skogsbruk.

Resultat från analys av programlogiken

PROGRAMLOGIK FÖR FÖRSTA UTLYSNINGEN: TANDEM FOREST VALUES I

- Analys Mason -

Resultat från analys av programlogiken

REFLEKTIONER KRING RESURSER I TANDEM FOREST VALUES I

- KSLA uppfattas som en neutral och kompetent part som både privata och statliga finansierare samt stödmottagare menar har gjort ett bra jobb med att administrera och koordinera programmet. KSLA anses ha tagit ett helhetsgrepp och ett helhetsansvar vilket har uppskattats av övriga aktörer.
- Sammansättningen av kommittén för TFV I anses ha fungerat väl. Det lyfts fram som positivt att deltagarna hade mandat att tala för sin organisation, vilket skapade förutsättning för effektiva och tydliga beslut.
- Kompositionen av personer i beredningsgruppen anses även den ha varit bra. Det lyfts fram att det är av stor vikt att ha en kunnig beredningsgrupp som kritiskt kan bedöma projektens genomförbarhet och nytta.

REFLEKTIONER KRING AKTIVITETER I TANDEM FOREST VALUES I

Ur finansiärernas perspektiv:

- Att koordinera ett forskningsprogram tillhör inte KSLAs vanliga uppgifter och beskrivs som ett utmanande men roligt och lärorikt uppdrag.
- Det kom in betydligt fler ansökningar till postdoktjänsterna än förväntat.
- KSLA hade ett helhetsansvar för finansieringen och gjorde utbetalningarna till stödmottagarna efter det att alla finansiärer hade gjort överföringar till KSLA.
- Finansiärer upplevde det som en enkel och snabbfotad process.
- Att kommunikationen kring programmet gjordes samlat gav ett enhetligt intryck vilket upplevdes positivt av både finansiärer och stödmottagare.

Ur beredningsgruppens perspektiv:

Beredningsgruppen upplevde processen för utvärdering av ansökningarna smidig och uppger att de tydligt formulerade kriterierna underlättade bedömningen.

Ur stödmottagares perspektiv:

- De sökande upplevde administrationen som enklare och mindre byråkratiskt jämfört med forskningsprogram på EU-nivå.
- Att anställa postdoktorerna gick bra för majoriteten av projekten. Flera stödmottagare upplevde dock processen som utmanande och tidskrävande.
- Att betala ut lön från ett svenskt universitet till en finsk postdoktor upplevdes administrativt svårt.
- Flera praktiska utmaningar med postdoktjänsterna har lyfts fram, t.ex. att hitta bostad till forskaren.
- Coronapandemin medförde att planerade utbyten blev svåra att genomföra under 2020.
- Stödmottagare anser sig ha behövt mer flexibilitet kring startdatum alternativt en längre tidsram för att anställa en postdoktor.
- Vid tillsättningen av postdoktjänsterna blev dessa forskare inbjudna till en träff. Stödmottagarna ansåg att det hade varit värdefullt om även de två handledarna hade varit inbjudna.
- Ett antal stödmottagare önskade mer interaktion inom programmet, exempelvis i form av en serie presentationer eller workshops.

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES I

- Av de totalt 72 ansökningar som kom in i utlysningen tillhörde 44 ämnet "New Products and Processes" och 28 "Sustainable Forest Management". Av de tolv som finansierades var åtta inom ämnet "New Products and Processes" och fyra inom "Sustainable Forest Management".
- Finansiärerna upplever att programmet har skapat en nära och bra dialog mellan statliga och privata finansiärer samt ett viktigt förtroende som är värdefullt framgent.
- Både nya och fördjupade samarbeten har uppkommit mellan svenska och finska universitet och forskningsinstitut. Majoriteten av de som sökte finansiering tillsammans kände till varandra sedan innan men hade inte samarbetat tidigare. Finansieringen har lyfts fram som möjliggöraren till dessa samarbeten.
- Varaktiga forskningssamarbeten och möjligheter till fortsatta gemensamma projekt har skapats då nya ansökningar till framtida projekt redan har skickats in där en del även blivit tilldelade medel.

- Kompletterande kunskap, expertis och utrustning från olika universitet och forskningsinstitut uppges ha möjliggjort forskning som inte hade varit genomförbar utan samarbetet.
- Några stödmottagare lyfter fram att även om postdoktorn inte alltid stannar kvar vid universitetet efter sin tjänst så har handledarna vid de olika universiteterna ofta fått en god kontakt och grund för fortsatta samarbeten.
- Flertalet artiklar kopplade till projekten har publicerats både under projektens gång och efter avslut.
- En stödmottagare har även meddelat att en gemensam patentansökan har skickats in.

”Vi har skrivit flera bidragsansökningar i både Finland och Sverige, en ansökan finansierad i Finland och ett industrifinansierat projekt i Sverige.”

Från en av stödmottagarna angående resultatet av
Tandem Forest Values I

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES I

En enkät skickades under oktober 2022 till stödmottagare från TFV I för att följa upp resultaten av deras forskningsprojekt. Enkäten skickades till 28 stödmottagare i TFV I och besvarades av elva.

Har du fortsatt kontakt och/eller samarbeten med dina forskningspartners?

”Vi publicerar fortfarande artiklar tillsammans, och en doktorand kommer att ta examen i oktober baserat på detta samarbete.”

”Vi har flera internationella projekt på gång där TFV-partners samarbetar.”

Har dina forskningsresultat, kontakter och/eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TFV relevans för din fortsatta forskning?

”Intressenterna uppskattade resultaten mycket. Jag tror också att resultaten var viktiga för att planera och få finansiering för ett nytt projekt som fortsätter det arbete som påbörjats med TFV-finansieringen.”

Har resultaten och/eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

“En av mina doktorander har fortsatt att använda en del av resultaten från samarbetet med Åbo Akademi.”

”Flera bidragsansökningar i både Sverige och Finland, en ansökan finansierad i Finland och ett industrifinansierat projekt i Sverige.”

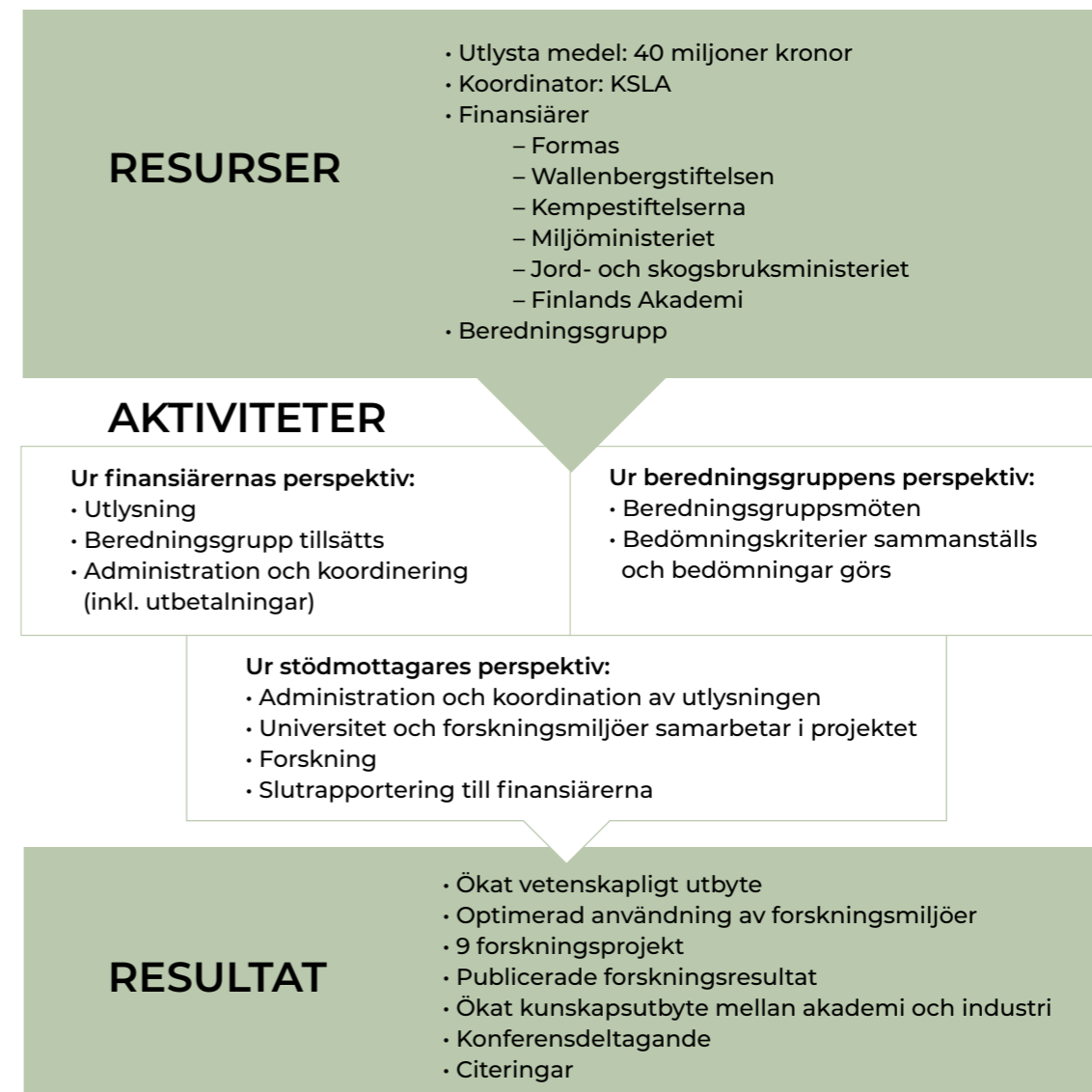
Träbyggande var ett av tre prioriterade teman i den andra ansökningsomgången av Tandem Forest Values. På bilden Helsingfors centralbibliotek Ode av ALA Architects.

PROGRAMLOGIK
FÖR ANDRA UTLYSNINGEN:

TANDEM FOREST VALUES II

Resultat från analys av programlogiken

PROGRAMLOGIK FÖR ANDRA UTLYSNINGEN: TANDEM FOREST VALUES II

REFLEKTIONER KRING RESURSER I TANDEM FOREST VALUES II

- KSLA uppfattas även under andra utlysningen som en bra, neutral och kompetent part som anses ha tagit ett helhetsgrepp och ett helhetsansvar i rollen som koordinator.
- Uppbyggnaden av andra utlysningen anses ha fungerat bra då parterna tog med sig lärdomar från TFV I och hade en gemensam bild vid start kring hur man ville lägga upp och genomföra utlysningen.
- Likt i första utlysningen anses både den nya kommittén och beredningsgruppen ha haft en välfungerande sammansättning av personer vilka utfört sitt arbete enligt förväntningarna.

REFLEKTIONER KRING AKTIVITETER I TANDEM FOREST VALUES II

Ur finansiärernas perspektiv:

- Flera finansiärer poängterar vikten av att utlysningstexten innehåller all väsentlig information då detta minimerar antalet ansökningar som inte matchar kriterierna.
- Ju längre ett forskningsprojekt har funnits, desto enklare blir det för de som söker finansiering att förstå vilken typ av projekt programmet vill ha och vilket värde det tänker skapa.
- Finansiärerna upplever att man hade en bra beredningsgrupp. Genom att alla finansiärerna deltog och föreslog experter till panelen kunde de med gemensamma krafter identifiera kontakter med bred kunskap till beredningsgruppen.
- TFV II hade en "common virtual pott" vilket innebar att KSLA administrerade de privata finansiärernas medel men inte de statliga medlen. Detta var enklare för KSLA men medförde visst merarbete/osäkerhet för de sökande.

Ur beredningsgruppens perspektiv:

- Personerna i beredningsgruppen fick i förväg ett antal ansökningar att läsa igenom och bedöma utifrån definierade kriterier. Detta underlättade den gemensamma bedömningen under mötet.

Ur stödmottagares perspektiv:

- Att det har varit separata finansiärer i Finland och i Sverige upplevs som smidigt av vissa stödmottagare och tros ha sänkt tröskeln för samarbete. Andra upplever det dock som besvärligt då man i Sverige fick finansieringen för båda åren direkt medan man i Finland fick finansiering för ett år i taget. Det förekommer även olika nivåer av täckning för overheadkostnader mellan finansiärerna vilket medför svårigheter för de sökande i arbetet med budgetering och ekonomisk uppföljning.
- Flera stödmottagare menar att en viktig aspekt i samarbeten är att kunna besöka varandra. De önskar därför att en större del av finansieringen ska gå till att kunna genomföra längre utbyten och nätverksaktiviteter.
- Det digitala formatet man tvingats till i kommunikationen under coronapandemin har i vissa fall medfört ökad kontakt då tillgängligheten blivit större. Däremot har vissa processer tagit längre tid då det hade varit enklare att exempelvis demonstrera aktiviteter på plats istället för digitalt. Reducerade möjligheter att resa har också begränsat tillgängligheten till exempelvis labbutrustning.
- Två år anses av vissa stödmottagare ge tillräckligt med tid för att starta upp ett projekt och samtidigt hålla uppe tempot och arbeta effektivt. Andra menar att en längre period möjliggör djupare relationer och bättre kvalitet på forskningen. Detta gäller generellt för forskning och inte enbart för skogsforskningen.

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES II

- Det inkom 45 ansökningar i den andra utlysningen varav nio valdes ut och mottog finansiering.
- Nya kontakter har knutits mellan KSLA och de finska finansiärerna vilket anses mycket värdefullt. Det finns nu en etablerad kontakt inför kommande gränsöverskridande forskning.
- Finansieringen har möjliggjort samarbete mellan universitet och forskningsinstitut och att forskarna kunnat ta del av kunskap man inte tidigare haft tillgång till. Den kunskapen och expertisen upplevdes som avgörande för att kunna genomföra projekten.
- Diskussioner har påbörjats kring fortsatta samarbeten och projekt där flertalet nya gemensamma ansökningar skickats in.
- Programmet har gjort det möjligt för forskarna att få ett närmare samarbete med industrin och både finansiärer och stödmottagare menar att det finns ett stort värde i en tydlig koppling till industrin och andra samhällsaktörer.
- Flertalet artiklar kopplade till projekten har publicerats både under projektens gång och efter avslut.

En enkät skickades under oktober 2022 till stödmottagare från TFV II för att följa upp på resultaten av deras forskningsprojekt. Enkäten skickades till 26 stödmottagare i TFV II och besvarades av tio.

“Vi har flera artiklar i topptidskrifter, som lockar till sig många citeringar (många artiklar bland topp 10 %). Projektet ledde till konkret och nära samarbete med SLU och Stora Enso.”

”Vi har definitivt fått nya kontakter och lärt oss mycket av varandra. Förhoppningsvis blir detta ett långsiktigt partnerskap.”

“Sammanlagt 4 publikationer och en PhD-avhandling under skrift. Ännu viktigare: en arbetsmetod för att förbereda lätta, mekaniska hållfasthetsmaterial.”

”Vi har två publikationer som kommer ut inom kort, en gemensam patentansökan och ett fortsatt forskningssamarbete.”

Resultat från analys av programlogiken

Har du fortsatt kontakt och/eller samarbeten med dina forskningspartners?

”Gemensamma projekt-ansökningar hela tiden, gemensamt samarbete bortom projekt.”

”Vi planerar att tillsammans hålla ett miniseminarium.”

Har dina forskningsresultat, kontakter och/eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TFV relevans för din fortsatta forskning?

”Programmet öppnade en ny forskningslinje och aktuellt intresse.”

”Det har påverkat vår forskningsstrategi och inriktning där vi utvecklar våra metoder och hårdvara.”

Har resultaten och/eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

”Vi blev presenterade för partnernas andra nätverk, som vi nu samarbetar med.”

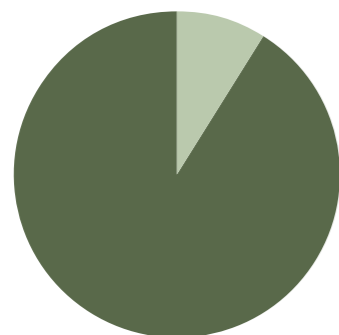
”Inte än men en ny ansökan är på gång.”

”...vi planerar att fortsätta vårt samarbete i framtida projekt inom den nuvarande TFV-gruppen.”

SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTEN ANGÅENDE SVAR FRÅN STÖDMOTTAGARNA

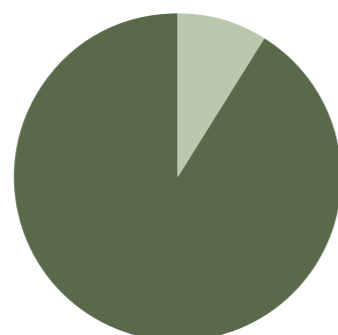
TANDEM FOREST VALUES I

Har du fortsatt kontakt och / eller samarbeten med dina forskningspartners?

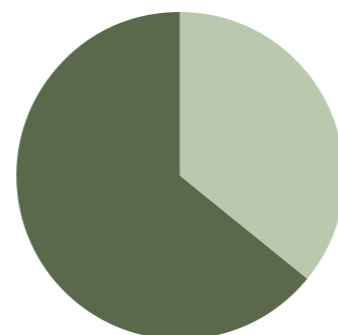
91% JA
9% NEJ

Har dina forskningsresultat, kontakter och / eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TVF relevans för din fortsatta forskning?

91% JA
9% NEJ

Har resultatet och / eller samarbetet från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

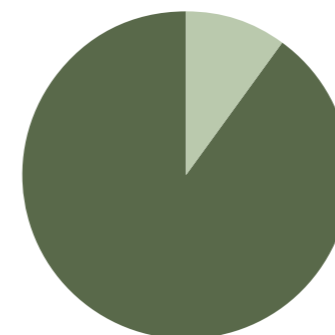

64% JA
36% NEJ

Tandem Forest Values III slutredovisas först hösten 2024 och resultaten är därmed inte med i utvärderingen.

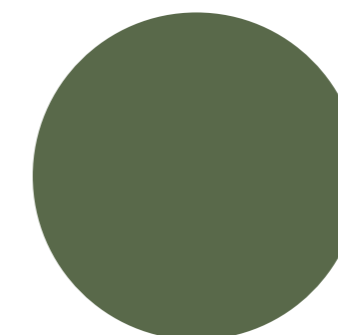
TANDEM FOREST VALUES II

Har du fortsatt kontakt och / eller samarbeten med dina forskningspartners?

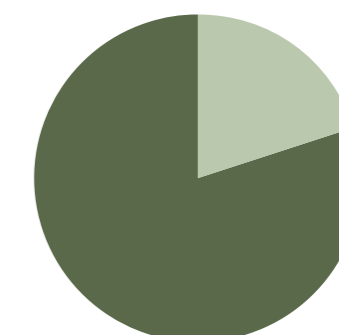
90% JA
10% NEJ

Har dina forskningsresultat, kontakter och / eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TVF relevans för din fortsatta forskning?

100% JA
0% NEJ

Har resultatet och / eller samarbetet från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

80% JA
20% NEJ

Resultat från analys av programlogiken

TANDEM FOREST VALUES OCH UTMANINGAR FRAMÖVER – ERFARENHETER OCH REFLEKTIONER FRÅN STÖDMOTTAGARNA I TFV I OCH II

Stödmottagarna från TFV I och TFV II ombads i enkäten reflektera över vad det största värdet har varit med TFV för dem samt vilka eventuella utmaningar de ser framöver för fortsatta svensk-finska forskningssamarbeten inom skogsbruket.

Största värdet med Tandem Forest Values

- Finansiering till forskare tidigt i karriären som är i stort behov av stöd för att få de erfarenheter och kontakter som behövs för att etablera sig själva.
- Aktivt och ökat samarbete inte bara i teorin utan även i praktiken då man kunnat besöka varandras labb och jobba tillsammans.
- Känslan av att tillhöra en större forskargrupp med bredare kompetenser genom ett tätt samarbete.
- Tillgång till unik och framstående kompetens samt ett kompetensutbyte som innebär att respektive forskningsämne breddas. Detta kan i sin tur leda till nya idéer för framtida forskningsförslag.

Eventuella utmaningar som stödmottagarna ser

- Nationella finansieringsnedskärningar och finansiering av bilaterala forskningsprogram i svåra tider.
- Att yngre forskare har ett mindre nätverk och att övergången från mycket seniora forskare till yngre riskerar att leda till utmaningar i nätverkanter.
- Finansiering från flera olika finansiärer inom ett projekt vilket kan medföra osäkerheter kring finansieringslängd och skillnader i villkor från olika finansiärer.

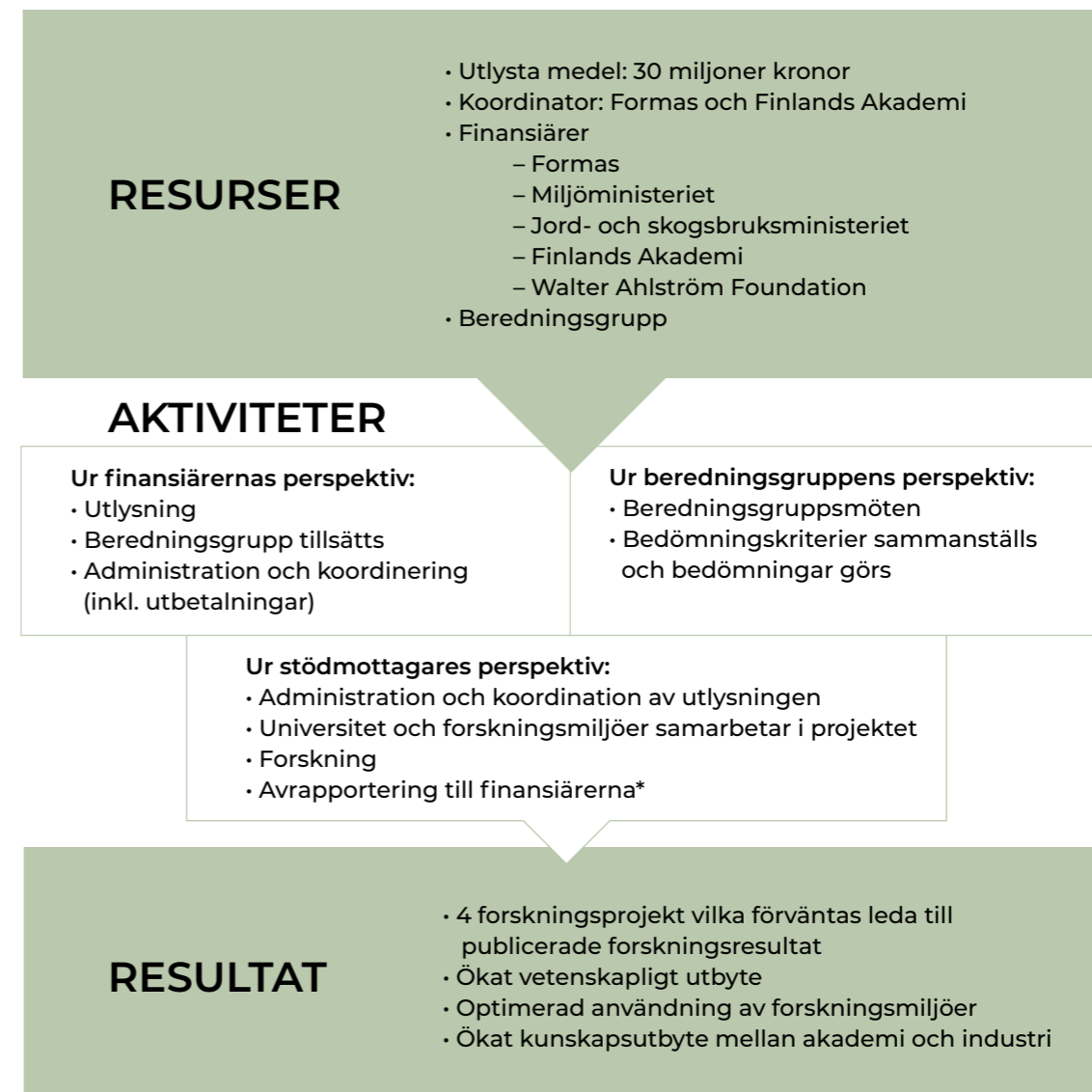
PROGRAMLOGIK
FÖR TREDJE UTLYSNINGEN:

TANDEM FOREST VALUES III

I den tredje omgången av Tandem Forest Values betonades hållbara värdekedjor och nya produkter. På bilden träbaserad plastgranulat som det finska företaget Woody framställer för förpackningsindustrin.

Resultat från analys av programlogiken

PROGRAMLOGIK FÖR TREDJE UTLYSNINGEN: TANDEM FOREST VALUES III

- Analys Mason -

Resultat från analys av programlogiken

REFLEKTIONER KRING RESURSER I TANDEM FOREST VALUES III

- Formas och Finlands Akademi uppfattas under tredje utlysningen som två bra, neutrala och kompetenta parter som anses ha hanterat ansökningsprocessen väl.
- Stödmottagare lyfter fram att de utöver tekniska problem i portalen inte stött på några direkta utmaningar under ansökningsprocessen, samt att koordinatorena varit tydliga med information och svarat på frågor snabbt.
- Liksom i tidigare utlysningar anses beredningsgruppen ha haft en välfungerande sammansättning av personer vilka utfört sitt arbete professionellt och enligt förväntningarna.

REFLEKTIONER KRING AKTIVITETER I TANDEM FOREST VALUES III

Ur finansiärernas perspektiv:

- Finansiärerna upplever att samarbetet fungerat mycket bra och att det funnits en öppen dialog mellan finansiärerna som medfört effektiv problemlösning då frågor uppkommit.
- Finansiärernas kompletterande kompetenser anses positiv då forskningsprojekten har bred variation i inriktning och fokusområde.
- En av koordinatörerna påpekar att det var något administrativt utmanande att det var en part som tog emot ansökningarna i portalen och att den andra parten ansvarade för beredningen av ansökningar då hantering av exempelvis personuppgifter skiljde sig åt.
- Det lyfts fram som något begränsande att svenska och finska sidan skulle finansiera lika stor summa då det fanns parter som gärna hade finansierat ytterligare projekt.
- En finansiär lyfter fram att förutsättningar för projekten att lära av varandra troligtvis hade ökat om fler projekt hade finansierats då det skulle innebära fler projekt med likartade frågor och forskningsområden.

Ur stödmottagares perspektiv:

- Stödmottagarna på finska sidan upplevde en otydlighet kring vilken av de fyra finska finansiärerna som skulle finansiera deras projekt.
- De sökande upplever administrationen i projekten som enklare jämfört med forskningsprogram på EU-nivå då gruppens storlek kan hållas nere och mindre tid behöver läggas på kommunikation och pappersarbete.
- Stödmottagare lyfter fram betydelsen att kunna besöka varandra inom ramen för projekten för att ses fysiskt samt för att ta del av andra forskningsmiljöer.
- Flera stödmottagare uppger att de inom ramen för projektet har anställt eller kommer anställa en postdoktorand eller PhD som ska kunna bedriva forskningen. Det påpekas att detta alltid är en risk, då det kan vara utmanande att hitta rätt person och kompetens.

Ur beredningsgruppens perspektiv:

- Beredningsgruppen upplevde processen för utvärdering av ansökningarna som väl förberedd, professionell och demokratisk.
- Det fanns många projekt med mycket hög kvalitet och att flera i beredningsgruppen önskade att fler projekt kunde finansieras.

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES III

Uppnådda resultat:

- Det inkom 40 ansökningar i den tredje utlysningen varav fyra valdes ut och mottog finansiering.
- Nya kontakter har knutits mellan Formas, Finlands Akademi och de andra finska finansiärerna vilket anses mycket värdefullt. Det finns nu en etablerad kontakt inför kommande gränsöverskridande forskning.
- Finansieringen har möjliggjort samarbete mellan universitet och forskningsinstitut och att forskarna kunnat ta del av kunskap man inte tidigare haft tillgång till. Den här kunskapen och expertisen upplevs av stödmottagarna ha varit avgörande för att kunna genomföra projekten. En stödmottagare uttrycker att för att innovation ska uppstå behövs forskare med olika bakgrund.
- Programmet har gjort det möjligt för forskarna att få ett närmare samarbete med industrin och både finansiärer och stödmottagare menar att det finns ett stort värde i en tydlig koppling till industrin och andra samhällsaktörer.
- Samtliga stödmottagare uppger att om det inte hade varit för TFV III hade projektet inte blivit av i den form det är idag. Stödmottagarna menar att de antingen hade fått dela upp forskningen eller fått tänka om konstellationen.

Förväntade resultat:

- Finansiärerna hoppas att denna utlysning ska främja Sverige och Finlands kompetens på områdena och styrka deras position i internationella sammanhang. De ser att projekten främjar morgondagens specialister på områdena.
- Finansiärerna hoppas att projektens resultat kommer kunna användas i beslutsfattande, inom näringslivet, för nya affärer och för att öka hållbarheten i skogsanvändningen.

UTLYSNING TRE OCH DESS FINANSIERADE PROJEKT

I utvärderingen av TFV III har utvärderarna även analyserat de finansierade projekten i förhållande till utlysningstexten och specifikt den breda formuleringen som utlysningstexten hade.

Overall research themes

The call aims to support research about new possibilities to use forest raw material for future and more sustainable value chains. The research funded within the call should focus on ways to maximise the added value in bio-based and wood products, and to stimulate new potential value chains that can strengthen job creation and rural development, and establishing Finland and Sweden as global front-runners in the produce and export of truly sustainable wood products.

The research envisioned in the call is encouraged to, in addition to generating technological breakthroughs, include a holistic view on the value chain of the product in focus. This could include, for instance the following aspects: design aspects to enable effective and non-toxic circular material flows, market aspects, incentives and policy to stimulate increased use, or implications on the supply of future raw material to support the value chain in focus. **The call encompasses all types of wood-based products, such as building components, furniture, textiles, packaging, and other new materials, but not bioenergy and biofuels.**

Finansierade projekt i TFV III:

- Polyestrar från träbaserade byggstenar
- Klimatneutrala byggmaterial - Förutsättningar och effekter av ökad användning av träbaserade material inom byggsektorn
- Hållbar värdeökning av skogsrester: processintegration och demonstration (WoodPro)
- Utforskande av synergieffekterna mellan cellulosa och lignin för avancerade skogsbase-rade kolfibrer

Se Appendix 3 för texturklipp från projektansökan.

- De fyra projekt som mottog finansiering i TFV III matchar utlysningstexten väl med fokus på värdekedjor, hållbarhet och maximering av mervärdet i biobaserade produkter och träprodukter.
- Representanter från beredningsgruppen och finansierarna uttrycker att det inkom många högkvalitativa projekt i tredje utlysningen. De anger att flertalet rankades högt och att det skiljde väldigt lite i poäng mellan de som fick finansiering och inte fick finansiering.
- Både representanter från beredningsgruppen och finansierarna uppger att de önskar att de kunde finansierat fler projekt.
- Att utlysningen var brett formulerad anser de sökande positivt då det främjar mer samarbete och inkludering. En bredare formulering anses också öka kreativiteten och innovationen.

Samtal mellan Juha Hyyppä (Finnish Geospatial Research Institute FGI) och specialforskare Saija Huuskonen (Naturresursinstitutet LUKE) som deltog i varsitt projekt finansierade av Tandem Forest Values (TFV II). Maria Wetterstrand (t.h) var moderator vid seminariet på Hanaholmen den 1 juni 2022.

STYRKOR OCH UTMANINGAR MED PROGRAMMET

SAMMANFATTNING AV STYRKORNA MED TANDEM FOREST VALUES SOM BETONATS UNDER INTERVJUERNA

Tydlig och gemensam målbild skapar gynnsamma förutsättningar för samarbete och kommunikation: Finansiärernas gemensamma strävan underlättade arbetet med att utforma programmet och den tydliga målbild som formulerades upplevs ha skapat gynnsamma förutsättningar för samarbetet och kommunikationen kring TFV.

Samarbete på samtliga nivåer lägger grunden för ett effektivt förfarande: Finansiärer, beredningsgrupper och stödmottagare anger alla att de upplever samarbetet inom programmet som effektivt. Gemensam målbild, tydlig struktur, välfungerande koordination och administration har enligt finansiärer och beredningsgruppen bidragit till effektiviteten. Stödmottagarna menar att forskare i de båda länderna är bekanta med samma koncept och att det finns stora likheter vad gäller arbetssätt. Detta medför att forskning som bedrivs i en svensk/finsk kontext blir konkret och att resultat lättare kan implementeras i sektorn. Vidare menar respondenterna att programmets småskalighet (jämfört med tex större EU-program) och en enkel ansökningsprocess i kombination med liknande värderingar och arbetssätt mellan de två länderna bidrar till att skapa ett effektivt samarbete.

Forskningsprogram med stark regional förankring bidrar till att stärka konkurrenskraften: Det är flera aspekter inom programmet som bidrar till dess roll i att stärka konkurrenskraften inom den svensk-finska skogssektorn. Det effektiva samarbetet och de mer konkreta frågeställningarna som det regionala fokuset ger, samt kopplingen till industrin lyfts fram av respondenterna som särskilt viktiga.

Bredd i utlysningar främjar innovationskraft och möjligheter till samarbete: Att tredje utlysningen var brett formulerad anser de sökande positivt då det främjar mer samarbete och inkludering. En bredare formulering anses också öka kreativiteten och innovationen. Ibland behövs ett tydligt fokus om man vill ha specifika resultat, men blir det för spetsigt blir det svårt att få till kopplingen mellan industri och akademi.

Forskningsprojekt har lett till fortsatta samarbeten: I uppföljningen som gjordes med stödmottagarna från TFV I och TFV II svarade en majoritet att deras forskningsprojekt lett till fortsatta samarbeten, både i nya ansökningar men även i mindre formella former.

Vilja och flexibilitet bidrar till utvecklingen av programmet: Utvärderarna ser att det finns en tydlig vilja från finansiärernas håll att kontinuerligt förbättra programmet. Rekommendationer som lyftes fram i första utvärderingen ser utvärderarna att koordinatörer och finansiärer har tagit hänsyn till, vilket bidragit till en positiv utveckling av programmet.

Styrkor och utmaningar med programmet

SAMMANFATTNING AV DE UTMANINGAR MED TANDEN FOREST VALUES SOM BETONATS UNDER INTERVJUERNA

Heterogen grupp av finansiärer: Blandningen av privata och statliga samt finska och svenska finansiärer medför flera viktiga fördelar, tex att olika perspektiv lyfts fram vad avser struktur för programmet och fokus för forskningen. Heterogeniteten bland finansiärerna har dock även lyfts fram som en utmaning både av finansiärerna och av stödmottagarna. Utmaningen består i att de olika perspektiven bland finansiärerna behöver jämkas samman på ett effektivt sätt samt att stödmottagarna behöver hantera olika finansieringsstrukturer och regler.

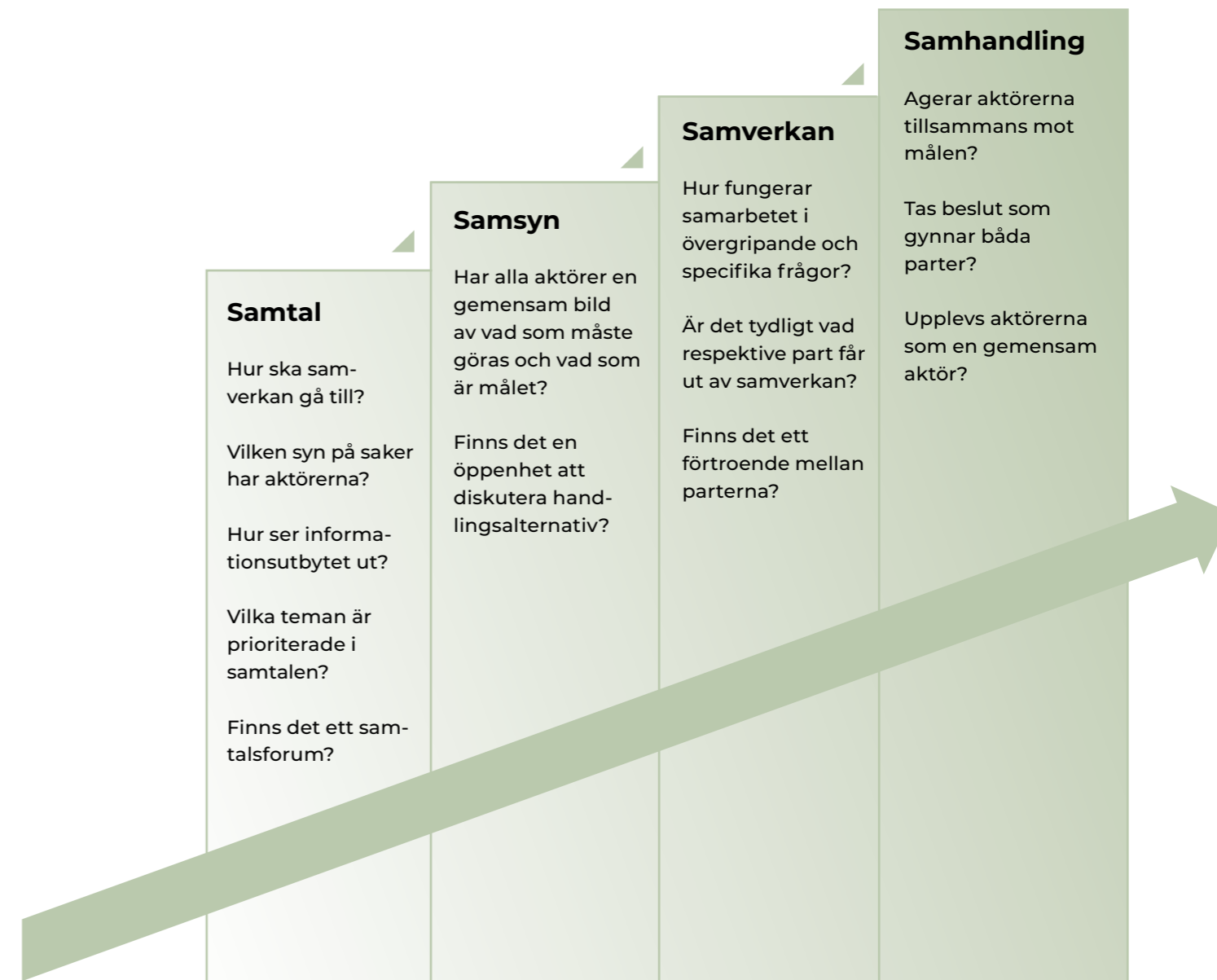
Praktiska aspekter kring förflyttning av forskare mellan länderna: Flera stödmottagare lyfter fram utmaningar kopplat till praktiska aspekter relaterade till att postdoktjänsterna i TFV I, till exempel ärenden hos migrationsverket, att hitta boende, samt utbetalning av lön mellan länderna. De praktiska utmaningarna i TFV II framstår som mildare, men det lyfts fram svårigheter relaterade att forskarna inte i förväg visste vem som skulle finansiera deras projekt. Detta medförde att de inte hade information om alla förutsättningar i förväg, till exempel hur stor procentsats de kunde räkna med för overhead. Vidare jobbade de svenska och finska finansiärerna i TFV II på olika sätt där svenska finansiärer gav finansiering för båda åren direkt medan de finska gav för ett år i taget, vilket försvårade stödmottagarnas planering.

Programmets ramar för tillsättning av postdoktjänster: Stödmottagarna upplevde det utmanande att inom programmets tidsramar hitta och installera rätt kandidat till postdoktjänsten i TFV I.

Kommunikation om finansierade projekt: Finansiärerna lyfter fram att de gärna ser en fortsättning av Tandem Forest Values, men att det idag inte är tillräckligt tydligt externt vilka projekt som genomförts och vad de har lett till. De menar att tydligare kommunikation kring vad programmet har bidragit till hade gynnat programmet så fler kan ta del av resultaten.

TANDEM FOREST VALUES HAR GYNNAT GRADEN AV SAMVERKAN MELLAN STÖDMOTTAGARNA

Majoriteten av stödmottagarna i TFV I och II anser att de har klättrat minst två steg upp längs samverkanstrappan. Vid tid för första kontakten genomfördes *samtal* och i flertalet fall utvecklades en *samsyn* redan under tiden då projektansökan skrevs. Under projektens gång har samarbetet i flera fall utvecklats till *samverkan* eller *samhandling*. En av de intervjuade uppger att *samhandling* aldrig var målet med projektet utan att samarbetet främst var tänkt att leda till *samverkan*. En del av stödmottagarna anser att coronapandemin har medfört svårigheter i att nå *samhandling* då fysiska möten inte varit möjliga att genomföra. Några respondenter menar att komplett *samhandling* är svårt att nå även inom ett och samma universitet och att det är ytterligare utmanande att uppnå i ett bilateralt samarbete då det dessutom finns både geografiska barriärer och kulturella skillnader att hantera.

REKOMMENDATIONER
FÖR FRAMTIDA UTLYSNINGAR
OCH PROGRAM

UTVÄRDERARNA LYFTER FRAM 14 REKOMMENDATIONER FÖR BEAKTANDE VID UTFORMNINGEN AV KOMMANDE UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

Rekommendationerna syftar till att ge råd kring utformningen av forskningssatsningar där målet är ett långsiktigt samarbete mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Sverige och Finland inom skogsområdet. De ämnar bidra till en utveckling och förfining av kommande utlysningar inom TFV. Utvärderarna hoppas även att rekommendationerna kan komma till nytta i utformningen av andra program, och att lärdomar från TFV på så sätt kommer andra forskningssatsningar till gagn.

Rekommendation 1-5 bygger på positiva erfarenheter från TFV I, II och III och syftar till att poängtera vikten av att detta lyckosamma förfarande tas med även framgent. Rekommendation 6 baseras på lärdomarna från de forskningsinstrument som används i TVF I respektive II och III och lyfter fram respondenternas medskick att forskningsprojekten ligger tydligare i linje med målbilden för programmet. Rekommendation 7-14 bygger på insikter från TFV I, II och III, samt andra program, och syftar till att utveckla och förfina kommande utlysningar.

Rekommendationerna presenteras i mer detalj på kommande sidor.

1. Att verka för fortsatt bilateralt samarbete
2. Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neutral part
3. Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet
4. Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets olika delar
5. Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper
6. Att fokusera på forskningsprojekt snarare än enskilda postdoktjänster
7. Att etablera en tydlig kontaktyta till skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
8. Att möjliggöra en förlängning av projektiden
9. Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden
10. Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess
11. Att facilitera interaktionen inom programmet
12. Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'
13. Att aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet
14. Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

REKOMMENDATIONER FÖR FRAMTIDA UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

1. Att verka för fortsatt bilateralt samarbete

Det finns en konsensus bland respondenterna kring att fördelarna överväger nackdelarna vad avser det bilaterala upplägget och värdet av ett samarbete mellan just Finland och Sverige för skogsforskning betonas. Finansiärerna anser också att ett bilateralt samarbete mellan Finland och Sverige medför stor nytta för regionen då det av upplägget är givet att det är forskare i Finland och Sverige som får finansieringen och att det är de lokala frågorna som beforskas. Andra fördelar som lyfts fram är att:

- Det bilaterala upplägget utgör ett viktigt komplement till andra större program (t.ex. på nordisk nivå eller EU-nivå).
- Den närhet som finns mellan den finska och svenska kulturen underlättar samarbetet.
- Endast två medverkande länder skapar ett flexibelt, effektivt och obyråkratiskt samarbete. I program med flera deltagande länder kan den gemensamma nämnaren vara ganska liten vilket kan leda till ineffektiva projekt.
- Det är stora likheter mellan Sverige och Finland vad avser typen av skog, hanteringen av skogen, samt skogens roll i samhället vilket skapar god grund för samsyn och effektivitet i valet av forskningsfrågor, forskningsprocessen, samt tillämpningen av forskningsresultaten.

Respondenterna lyfter dock fram några nackdelar med ett bilateralt upplägg. Dessa inkluderar en potentiell brist på mångfald i perspektiv och kunskap samt en risk för likriktning. För att mitigera dessa risker föreslås att programmet underlättar utbyte med andra forskningsprogram, t.ex. genom gemensamma konferenser, seminarier eller workshops.

Samtliga intervjuade stödmottagare fick följande hypotetiska fråga: "om samarbetet skulle inkludera ytterligare ett land, vilket land skulle det vara?". Som svar lyftes fram följande länder/regioner som relevanta att beakta: Tyskland, Kanada, Baltikum, Norge och Österrike.

Utvärderarna vill betona att frågan kring det bilaterala upplägget bör relateras till målbilden för framtida utlysningar. Beroende på förväntade resultat bör det bilaterala upplägget ses över.

2. Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neutral part

Samtliga respondenter från utvärderingen TFV I och II verkar vara mycket nöjda med KSLA:s arbete som koordinator för TFV I och II. De aspekter som lyfts fram som särskilt viktiga är att koordinatören upplevs som en neutral part och tar ett helhetsansvar för programmet.

Stödmottagare i TFV III har även varit mycket nöjda med Formas och Finlands Akademis arbete som koordinatörer för TFV III. Koordinatorerna själva upplever däremot att det var en administrativ utmaning att sköta den hybridberedning som utlysningen hade. Detta innebär att den ena parten tog emot ansökningarna och skötte beredningen och att den andra parten ansvarade för panelmötet. Det lyfts fram att det är viktigt att ha med en som är administrativt kunnig vid skrivandet av 'memorandum of understanding' mellan parter för att det administrativa inte ska bli allt för utmanande om det är mer än en koordinator.

3. Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet

Den tydliga målbilden i TFV lyfts fram av respondenterna som en fördel för programmet. Målbilden upplevs ha underlättat dels finansiärernas samarbete, dels kommunikationen kring programmet till de sökande och andra intressenter. Några av de aspekter kopplade till målbilden för TFV som lyfts fram under intervjuerna med respondenterna är att programmet avser att:

- Skapa långsiktiga relationer mellan Finland och Sverige, bland finansiärer och bland forskare
- Främja den nordiska skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
- Skapa en starkare svensk-finsk röst i internationella sammanhang
- Underlätta för unga forskare att etablera nätverk och meritera sig inom sitt forskningsfält
- Skapa en samsyn kring skogens roll som kolsänka

4. Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets olika delar

Strukturen för TFV och de tre utlysningarna upplevs som mycket god och respondenterna menar att detta varit en viktig aspekt i framgången för programmet. Vikten av att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets alla delar, inklusive t.ex. regler kring finansieringen, finansiärernas möten och avstämningar, beredningsgruppens tillsättande och arbete, koordinering och administration av utlysning och utbetalningar, lyfts fram som centralt. Denna struktur behöver ta hänsyn till intressenternas olika synsätt och interna regler (vilket är särskilt viktigt då det finns flera finansiärer). Strukturen bör också vara så enkel som möjligt för att underlätta för samtliga parter och för att undvika missförstånd och ineffektivitet. Även ur de sökandes perspektiv är det viktigt med tydlig struktur och forskarna efterfrågar tydliga krav och regler, t.ex. vad avser vilka krav som ställs vid ansökan och vad som är tillåtna kostnader.

5. Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper

Det är flera respondenter som poängterar att de varit mycket nöjda med sammansättningen av personer inom programkommittéerna och beredningsgrupperna för utlysningarna, och att denna sammansättning positivt bidragit till framgången med programmet. Individerna i programkommittéerna och beredningsgrupperna upplevs som kompetenta, engagerade, samarbetsvilliga, samt ha en god förståelse för programmets målbild. Utvärderarna rekommenderar därför att lärdomarna från TFV I, II och III vad avser sammansättningen av individer i dessa grupper får en central plats vid utvecklingen av programmet.

6. Att fokusera på forskningsprojekt snarare än enskilda postdoktjänster

En stor majoritet av respondenterna har bidragit med tankar och reflektioner kring för- och nackdelar med olika forskningsinstrument. Det finns ingen konsensus om vilket instrument som är bäst, dock är det något fler respondenter som föreslår att en kommande satsning inom TFV-samarbetet borde fokusera på forskningsprojekt snarare än postdoktjänster. Nedan återges i korthet de reflektioner kring olika forskningsinstrument som framkommit under intervjuerna.

Postdoktjänster

– Flera respondenter trycker på vikten av att hitta rätt person till postdoktjänsten. Personen behöver kunna bidra till, och förflytta sig mellan, de båda universiteten. Det är flera av respondenterna som menar att förflyttningen mellan länderna kan verka enkel i teorin men att det kan vara en utmaning både att få individen att vilja byta miljö och att arrangera praktiska aspekter så som boende och visum. Det är också många som menar att det var mycket värdefullt att det i utlysningen framgick att postdoktorn skulle röra sig mellan länderna. För att ha tid att hitta rätt person uppger flera respondenter att det är viktigt antingen att den sökande redan har en person i åtanke för tjänsten eller att startdatum för tjänsten anpassas till det faktum att det kan ta tid att hitta rätt person.

– De fördelar med en postdoktjänst som lyfts fram är att en postdoktor redan är erfaren och därmed redo att leverera från start, samt att forskaren kan berika den grupp som hen knyts till med värdefull kompetens. En respondent menar att två postdoktorer, en vid varje universitet, skulle bidra ytterligare till att skapa långsiktiga relationer mellan länderna. Respondenterna lyfter även fram nackdelar med postdoktjänster som forskningsinstrument. Risker i att satsa på en enskild individ samt att denna individ kan komma att lämna regionen efter tjänsten nämns flertal gånger och lyfts fram som den främsta, efter de praktiska svårigheterna, utmaningen med postdoktjänster.

Forskningsprojekt

– Det är flera respondenter som menar att finansieringen av forskningsprojekt har en tydligare koppling än postdoktjänster till TFV:s målbild om långsiktiga relationer mellan länderna. Dessa projekt bedöms kunna bidra till en grupp snarare än en individ vilket leder till en bredare bas för kunskapsutveckling och därmed en mindre risk att kunskapen lämnar regionen och att relationerna blir kortvariga. Forskningsprojekten kan också öppna upp för att både unga och mer seniora forskare får ta del av finansieringen vilket ses som en fördel av några av respondenterna.

Doktorandutbyten

– En respondent lyfte fram idén om att identifiera en eller flera doktorand(er) i slutskedet av sitt doktorandprojekt och sända dem på utbyte till en samarbetspartner i det andra landet.

7. Att etablera en tydlig kontaktyta till skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn

Flera respondenter menar att det skulle vara positivt att få skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn mer involverade i TFV. Att koppla industrin och andra skogsaktörer närmare till forskningsprojekten skulle bland annat bidra till att identifiera relevanta forskningsfrågor och underlätta testning och implementering av resultat. Energimyndigheten i Sverige lyfts fram som ett exempel på en forskningsfinansiär som kräver en tydlig koppling mellan forskning och näringslivet. Det lyfts även fram flera potentiella utmaningar associerade med en nära koppling till industrin. Dessa inkluderar frågor kring immateriella rättigheter och tillgång till data och teknologi. För att skapa ett effektivt samarbete betonas att det är viktigt att tidigt i forskningsprojekten tydliggöra hur samarbetet ska se ut, vilken data som delas, vem som bidrar med vad och vem som har rätt till resultaten.

8. Att möjliggöra en förlängning av projektiden

Det har framkommit flera olika synpunkter kring den optimala tidsramen för den här typen av forskningsarbeten. Det finns de respondenter som menar att en tvåårig tidsram ger tillräckligt med tid för att starta upp ett projekt och komma igång men att det samtidigt är kort nog för att hålla uppe tempot och effektiviteten i samarbetet. Det är dock ett större antal av respondenterna som önskar se en längre tidsperiod än två år. En av finansiärerna menar att standard för deras andra forskningsfinansieringar är en ram på fem år då det gör att forskarna verkligen vågar satsa på projektet. Andra lyfter att längre projekt är att föredra då det minskar andelen tid för att skriva ansökningar i förhållande till tiden som läggs på forskning. Ytterligare några lyfter fram vikten av långsiktig stabilitet och längre tidsramar för att bedriva forskning av hög kvalitet. En respondent menar att tidsramen inte borde sättas på förhand utan att det bör vara upp till den sökande att föreslå tidsramar utifrån behoven i det specifika projektet.

Utvärderarna rekommenderar att möjligheten till att förlänga projektiden ses över och att framförallt en modell med två plus två år tas i beaktande. Forskarna skulle i en sådan modell söka medel för två år med möjlighet till förlängning för ytterligare två år givet att på förhand definierade kriterier uppfylls. En sådan modell kombinerar fördelarna med en kortare och en längre tidsram. Viktigt att poängtera är att en längre tidsram ställer högre krav på beredningsgruppens arbete och utvärderingen av ansökningarna.

9. Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden

Det finns flera standardiserade mått för att mäta värde inom forskningen. Dessa inkluderar t.ex. antalet publikationer, citeringar och patent. TVF syftar till, och har resulterat i, flera sådana kvantitativa resultat. Programmen medför dock även många andra viktiga värden så som antal nya kontakter, djupare relationer och ökad förståelse för den andra nationens kontext. Dessa värden är svårare att mäta men väldigt viktiga för målbilden med programmet. Utvärderarna rekommenderar därför att på ett tydligare och mer strukturerat sätt arbeta med att fånga upp och kommunicera samtliga värden skapade av TFV.

10. Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess

Några respondenter påpekar värdet av en enkel ansökningsprocess för de sökande. Ett sådant förfarande kan utformas på olika sätt, t.ex. genom ett förval där de sökande skickar in en kortare ansökan vilken de efter ett första godkännande utvecklar till en fullständig ansökan. Vidare efterfrågas mallar för ansökan, maxantal för antalet sidor, samt digital signering. Vikten av en välformulerad utlysningstext lyfts också fram av finansiärerna, beredningsgruppen och de sökanden. En tydlig och komplett utlysningstext som stämmer väl överens med målbilden för programmet minskar risken dels för att få in ansökningar som bedöms irrelevanta, dels för felaktiga förväntningar hos de sökande. Flera respondenter menar också att någon form av match-making event inför en utlysning skulle underlätta för forskarna att hitta nya potentiella samarbetspartners och att återuppta eller formalisera sedan tidigare etablerade kontakter.

11. Att facilitera interaktionen inom programmet

Interaktion mellan postdoktorerna och mellan forskningsprojekten lyfts fram som ett effektivt sätt att skapa nya kontakter, sprida kunskap mellan länderna och mellan forskare samt katalysera fler samarbeten. Det efterfrågas också mer stöd för att öka interaktionen mellan de sökande och omgivande samhälle. Gemensamma konferenser, workshops, studiebesök och seminarier lyfts fram som möjliga verktyg.

12. Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'

Några av finansiärerna har föreslagit en strukturerad session för att reflektera kring lärdomar från programmet. Ett sådant lärseminarium är vanligt förekommande vid avslutningen av större offentligt finansierade projekt och utvärderarna har god erfarenhet av den här typen av aktivitet. Det ger möjlighet till att dela lärdomar och formulera 'best practice' vilken därmed kan användas för att positivt påverka kommande satsningar. Vidare efterfrågas ett lärseminarium bland stödmottagarna. Syftet med ett sådant event är att forskarna får möjlighet att dela erfarenheter och 'best practice'. Det gäller dels kring praktiska aspekter förknippat med forskningsinstrumentet i fråga, dels att få dela erfarenheter kring struktur och strategi för ansökningar och organiseringen av forskningen. Lärseminarium kan organiseras på olika sätt, t.ex. genom en fysisk eller virtuell workshop. Resultatet från seminariet kan med fördel sammanfattas i en kort och koncis rapport för spridning till intresserade aktörer.

13. Aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet

Flera finansiärer lyfter fram att de gärna ser en fortsättning av TFV. Det poängteras dock att det inte är tydligt externt vilka projekt som genomförts och vad de har lett till och att detta bör åtgärdas. Att på flera håll synliggöra de tidigare finansierade projekten och deras resultat och effekter är en viktig del i den externa kommunikationen så att industri, akademi och andra intressenter kan komma i kontakt med stödmottagarna. Detta tillsammans med tydligare kommunikation kring vad som planeras framöver inom ramen för TVF hade tydliggjort programmets tidigare arbete och avsikter framöver.

14. Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

Att den tredje utlysningen var brett formulerad lyfter både stödmottagare, finansiärer och representanter från beredningsgruppen fram som positivt. De menar att en bred utlysningstext främjar mer samarbete och inkludering av fler aspekter. En bredare formulering anses också öka kreativiteten och innovationen i projekten. För att få tvärvetenskapliga projekt rekommenderar de intervjuede fortsatt breda utlysningar.

SLUTORD

Samtliga produkter på bilden;
matskålar, servetter, bestick,
kaffemugg och hållare, är fram-
ställda av förnyelsebara råvaror
från skogen.

TANDEM FOREST VALUES LEVERERAR VÄL I FÖRHÅLLANDE TILL FÖRVÄNTADE RESULTAT OCH IDENTIFIERAD MÅLBILD

Det framgår tydligt att samtliga respondenter är mycket nöjda med TFV I, II och III och utvärderarnas övergripande bedömning är att programmet levererar väl i förhållande till förväntade resultat och identifierad målbild.

Utvärderingen visar också på att det bilaterala upplägget har flera fördelar och att det finns ett stort värde i fortsatt forskningssamarbete mellan Sverige och Finland inom skogsområdet. Vad avser utformningen av kommande forskningssatsningar föreslår utvärderarna att bygga vidare på den goda grund som TFV I, II och III utgör och ta i beaktande de rekommendationer till utveckling av programmet som lagts fram.

De effekter som utvärderarna uppfattar att programmet avser skapa på sikt är svåra att mäta i dagsläget, dock gör utvärderarna bedömningen att de resultat som redan finns på plats tydligt indikerar att programmet stödjer önskan att stärka och utveckla bilaterala forskningssamarbeten på ett hållbart sätt.

Utvärderarna önskar avsluta denna rapport
med några citat från intervjuerna:

”Programmet har varit en dörröppnare”

”The grant tightened bilateral collaboration and created the feeling
of belonging to the same research group”

”TFV is connecting Swedish and Finnish actors in ways
that have not existed before”

”Jag är väldigt positiv till den snabbfotade och enkla processen”

”We would not have been able to plan similar project without
the collaboration and funding. We need each others’
competencies and assets”

”This type of funding is needed and appreciated”

An aerial photograph of a dense forest. The trees are packed closely together, creating a textured canopy. The colors range from deep forest green to a lighter, almost yellowish-green, suggesting different tree species or perhaps the lighting conditions. The overall impression is one of a thick, undisturbed woodland.

APPENDIX

APPENDIX 1: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV I

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
1. Future Genes: Resilient future forests via genomics on adaption to climate in natural forests and breeding populations	Katri Kärkkäinen (LUKE), Harry Wu (SLU)
2. Strongly adsorbed polymer layers for modification of cellulose surfaces towards new functional materials (STRONGAD)	Janne Laine (Aalto University), Eero Kontturi (Aalto University), Torbjörn Petterson (KTH)
3. ValueConnect	Peter Högberg (SLU), Gun Lidestav (SLU), Teppo Hujala (University of Eastern Finland)
4. SimNano – Numerical simulation of coating processes for nanocellulosic materials	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Martti Toivakka (Åbo Akademi University), Fredrik Lundell (KTH)
5. Derivatisation of cellulose in novel switchable ionic liquid system	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Tapio Salmi (Åbo Akademi University), Jyri-Pekka Mikkola (Umeå University)
6. Renewing Biomedicine with Biopolymers Engineering nanocellulose hydrogel scaffolds for delivery of bioactive cues in soft tissue engineering (BioforBio)	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Stefan Willför (Åbo Akademi University), Lars Wågberg (KTH)

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
7. SOMAGENO - Potentials of combining somatic embryogenesis and genomic selection in Norway spruce	Leena Paavilainen (LUKE), Tuija Aronen (LUKE), Malin Elfstrand (SLU)
8. Role of lignin Carbohydrate complexes as Key to stable emulsions (ROCK)	Ritva Toivonen (University of Helsinki), Kirsi Mikkonen (University of Helsinki), Martin Lawoko (KTH)
9. Fusion Wood	Paula Eerola (University of Helsinki), Ilkka Kilpeläinen (University of Helsinki), Lars Berglund (KTH)
10. Hierarchical 3D-structured nanocellulose aerogels and networks for use in biomedical applications	Birgitta Bervall-Kåreborn (Luleå University of Technology), Kristiina Oksman (Luleå University of Technology), Henrikki Liimatainen (University of Oulu)
11. Biocatalytic cascades for hemicellulose reassembly ("BIOSEMBL")	Janne Laine (Aalto University), Emma Master (Aalto University), Mats Sandgren (SLU)
12. Production of healthy Norway spruce seeds: host specificity, pathogenicity and infection biology of T. areolata	Peter Högberg (SLU), Åke Olsson (SLU), Juha Kaitera (LUKE)

APPENDIX 1A: UTSEDDA POSTDOKTORER I TVF I

Siffran i parentes är kopplad till det projekt som tjänsten gällde och som framgår av appendix 1 på föregående sida.

Haleh Hayatgheibi (1), Wenyang Xu (2), Osmo Mattila (3), Fuaad Panikaveetil Ahamedkutty (4), Pasi Virtanen (5), Yury Brusentsev (6), Jaanika Edesi (7), Danila Morais de Carvalho (8), Jesus Enrique Perea-Buceta (9), Rasoul Esmaeely Neisiany (10), Leena Penttinen (11) och Ke Zhang (12).

APPENDIX 2: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV II

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
Sawing optimization via deep learning and multi-instrument imaging	Lassi Roininen (LUT), Ozan Öktem (KTH), Andreas Hauptmann (University of Oulu)
Multifunctional, high performance cellulose-based substrates for photovoltaics and optoelectronics	Jaana Vapaavuori (Aalto University), Tiffany Abitbol (RISE), Kati Mieltunen (Aalto University)
Bioplastics and wax esters from wood through co-culture of bacteria and yeast	Yvonne Nygård (Chalmers), Suvi Santala (Tampere University)

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
Development of methods for describing the impact sound insulation in wooden floors	Kirsi Jarnerö (RISE), Andreas Linderholt (Linnaeus University), Valtteri Hongisto (Turku University of Applied Science)
Making the right choice – Impact of genetics on productivity of Norway spruce in a changing climate	Lasse Tarvainen (Göteborgs Universitet), Annikki Mäkelä (University of Helsinki), Curt Almqvist (Skogforsk)
Estimating forest resources and quality-related attributes using automated methods and technologies	Antero Kukko (Finnish Geospatial Research Institute), Johan Holmgren (SLU), Juha Hyyppä (Finnish Geospatial Research Institute)
Mixed-forest management diversity to forests and bioeconomy	Saija Huuskonen (LUKE), Urban Nilsson (SLU), Jari Hynynen (LUKE), Emma Holmström (SLU)
Building up wood construction markets with consumer knowledge, industrial and municipal strategies	Ritva Toivonen (University of Helsinki), Anders Roos (SLU), Katja Lähtinen (LUKE)
Managing uncertainty in sustainable forestry	Kyle Eyvindson (LUKE), Karin Öhman (SLU)

APPENDIX 3: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV III

PROJEKTTITEL

STÖDMOTTAGARE

Polyestrar från träbaserade byggstenar

Per-Olof Syrén (KTH),
Agne Swerin (Karlstad University),
Laura Tomppo (University of Eastern Finland)

I detta projekt kommer förnybara polyestrar med egenskaper som närmar sig fossilbaserade industrialiserade polymerer att syntetiseras från träbaserad råvara, som kommer från skogsindustrin. Dessa polyestrar kommer att skraddarsys ytterligare för att möta applikationsspecifika tekniska krav under deras livstid.

Klimatneutralt byggmaterial - Förutsättningar och effekter av ökad användning av träbaserade material inom byggsektorn

Patrik Rohdin (Linköping University),
Sampo Soimakallio (Finnish Environment Institute),
Seppo Junnila (Aalto University)

Syftet med projektet är att presentera en genomförbar dekarboniseringsplan, det vill säga en färdplan för klimatneutralt byggande för Finland och Sverige, som bygger på effektiv och hållbar användning av träbaserade material i byggsektorn. Projektet är tvärvetenskapligt, och inkluderar en bred ansats med flera samverkande metoder och angreppssätt i form av exempelvis modellering, intervjuer, statistisk analys och ekonomisk analys.

PROJEKTTITEL

STÖDMOTTAGARE

Hållbar värdeökning av skogsrester: processintegration och demonstration (WoodPro)

Ali Mohammadi (Karlstad University),
Narasinha Shurpali (LUKE),
Reijo Lappalainen (University of Eastern Finland)

I WoodPro kommer undersökas nya processkedjor som gör skogsrester till högvärdiga industrikemikalier och jordförbättringsprodukter. WoodPro kommer att klargöra vilka bioraffinaderiprocesser som är mest lämpliga för att göra skogsrester till 2,3-butandiol, biopolymerer och biokol.

Utforskande av synergieffekterna mellan cellulosa och lignin för avancerade skogsbaserade kolfibrer

Kerstin Jedvert (RISE),
Diana Bernin (Chalmers),
Michael Hummel (Aalto University)

Detta projekt fokuserar på grundläggande forskningsfrågor för att fördjupa förståelsen för hur variationer av råvarorna påverkar fibrerna, och hur processen och kolfibrerna kan optimeras ytterligare. Ett särskilt fokus kommer att ligga på att utforska intressanta synergieffekter av att kombinera cellulosa och lignin.

AVSIKTSFÖRKLARING

AVSIKTS- FÖRKLARING OM SAMARBETE INOM SKOGSFORSKNING MELLAN PARTERNA JORD- OCH SKOGSBRUKS- MINISTERIET I FINLAND OCH NÄRINGS- DEPARTEMENTET I SVERIGE

1: Parter

Denna avsiktsförklaring, vilken kan likställas med memorandum of understanding gäller det ministerium och departement i respektive land som ansvarar för frågor inom området skogsforskning. Namngivna parter är de som har områden som innefattar skogsforskningsfrågor då denna avsiktsförklaring undertecknas.

2: Bakgrund

Finland och Sverige kännetecknas båda av stora arealer av skog och en betydelsefull skogsindustri, och ur ett europeiskt perspektiv är länderna dominerande som skogsnationer. För båda länderna påverkar skogen och skogsnäringen stora delar av ländernas landsbygd och samhällsekonomi.

Både Finland och Sverige arbetar ambitiöst med nationella skogsprogram där fokus ligger på den framväxande bioekonomi, skogarnas och träprodukternas klimatfördelar, ett fossilfritt samhälle samt att ytterligare utveckla skogssektorn i vid mening.

Med ökade anspråk på skogen ökar också komplexiteten i avvägningarna om hur skogsresurserna bäst ska användas för att komma hela samhället till nytta, och vilka nya skogsindustriella produkter och processer som behöver utvecklas. Det i sig ökar behovet av tvärvetenskaplig kunskap och forskning, vilket gäller i både Finland och Sverige.

En ökad framtida gemensam skoglig och skogsindustriell forskning är därmed ett område där det finns både behov och förutsättningar för Finland och Sverige att utveckla ett mer ingående samarbete.

3: Intention

I samband med republiken Finlands 100-årsjubileum 2017 överlämnade Sverige en officiell gåva för att stärka samarbetet inom bilateral skogsforskning. Gåvan fick namnet Tandem Forest Values, med innebörden att Sverige och Finland tillsammans ska tillvarata skogens värde genom gemensam forskning och kunskap.

Under fem år, fram till 2022, har Tandem Forest Values utvecklats med både offentlig och privat finansiering från båda länderna och resulterat i fungerande samarbetsformer. Insatserna har utvärderats och visade att det finns ett stort värde i svenskt-finskt forskningssamarbete inom skogsområdet.

Intentionen med denna avsiktsförklaring är att parterna vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest Values har medfört för länderna.

4: Samarbetsområden

Under kommande år vill parterna med denna avsiktsförklaring varaktigt stärka och utveckla bilateral forskningssamverkan mellan Finland och Sverige inom det skogliga och skogsindustriella området genom:

Att inom avsatta medel för skogsforskning i respektive land uppmuntra ansvariga myndigheter, institut eller motsvarande att regelbundet göra gemensamma bilaterala utlysningar.

Att vid utarbetande av nationella program som berör skogsforskning informera varandra och beakta om några insatser kan göras bilateralt för att få större effekt.

Att när behov uppstår verka för att ömsesidigt lösa väsentliga problem som försvårar ett utökat skogsforskningssamarbete mellan universitet och institut i Finland och Sverige.

5. Meningskiljaktigheter gällande tolkning och tillämpning

Denna avsiktsförklaring är inte juridiskt bindande. Parterna ska lösa eventuella meningskiljaktigheter gällande tolkningen eller tillämpningen av avsiktsförklaringen genom diskussion och förhandling.

6. Giltighetstid och uppsägning

(a): Denna avsiktsförklaring träder i kraft den dag då den har undertecknats av båda parterna och den är giltig i 5 (fem) år. Den kommer automatiskt att förnyas för 5 (fem) år i sänder, om inte parterna gemensamt bestämmer något annat.

(b): Parterna kan ändra denna avsiktsförklaring genom att ge sitt ömsesidiga skriftliga samtycke till det.

(c): En part kan häva denna avsiktsförklaring genom att 6 (sex) månader på förhand skriftligen underrätta den andra deltagaren om detta

Undertecknat i två exemplar den 27 juni 2022 på finska och svenska,
vilka båda texter är lika giltiga.

FÖR JORD- OCH SKOGSBRUKS-
MINISTERIET I FINLAND

Antti Kurvinen
Jord- och skogsbruksminister

FÖR NÄRINGSDEPARTEMENTET
I SVERIGE

Anna-Caren Säterberg
Landsbygdsminister

BILDREGISTER

Sid 8 Jakke Nikkarinen	Sid 50–51 Getty Images
Sid 10–11 Jakke Nikkarinen	Sid 54 Johan Fredriksson (CC)
Sid 12 Pexels.com	Sid 62–63 Unsplash
Sid 14 Unsplash	Sid 77 Shutterstock
Sid 18 Pexels	Sid 78–79 Woodly
Sid 20 Unsplash	Sid 82 Christian Crelle Ekstrand/ Skogsindustrierna
Sid 22 Pexles	Sid 87 Pexels
Sid 28 Fredrik Persson	Sid 90–91 Jakke Nikkarinen
Sid 30–31 Unsplash	Sid 98–99 Unsplash
Sid 36 Pexels	Sid 113 Pexels
Sid 37 Unsplash	Sid 114-115 Emil Nordin/Skogsindustrierna
Sid 42 Pixels	Sid 118–119 Pexels
Sid 44–45 Unsplash	Sid 126 – 127 Unsplash
Sid 46 Shutterstock	Sid 132 Unsplash
Sid 48 Christian Crelle Ekstrand/ Skogsindustrierna	

Bilder, illustrationer och layout är införda för denna publikation i Analys Masons utvärdering och ingår därmed inte i det ursprungliga dokumentet.

Tandem Forest Values
är ett bilateralt program för
skogsforskning etablerat 2017.
Det var Sveriges officiella gåva
till Finlands 100-årsjubileum
som självständig republik.

Gåvans syfte är att fördjupa det bilaterala samarbetet
inom skoglig och skogsindustriell forskning.
Konsultföretaget Analys Mason har 2022 utvärderat
programmets första fem år. De presenterar här
14 rekommendationer för en framtida skogsforskning
mellan Sverige och Finland. Utvärderingen låg till grund
för en avsiktsförklaring där länderna framhåller att de
vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest
Values har medfört. I boken *Skogen – våra länders
framtid* beskrivs närmare tillkomsten och
utvecklingen av själva gåvan.

KULTURFONDEN FÖR SVERIGE OCH FINLAND